Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 301 (14321) | 1973 оной декабриин 25, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ТАСС ЭНЭ ҺОНИН

А. Громыко Вальдхаймтай уулзаба

…ЕНЕВЭ. (ТАСС). СССР-…гадаадын хэрэгүүдэй ми…р А. А. Громыко де…рин 22-то эндэ ООН-ой …ральна секретарь К. …льдхаймтай уулзаба.

…үтын Зүүн зүг тушаа эб-…лгын конференциин хү-…эритэй холбоотой асуу-…нууд хөөрэлдөөнэй үедэ …элэгдөө.

…ҮСЭБ …ҮРГЭГДЭБЭ

…ссин Федерациин хүдөө …ын хүдэлмэрилэгшэд …алис мүрысөө үргэнөөр …эрүүлэн, мяха, һү, үн-… ба ноохо гүрэндэ худал-… жэлэйнгээ түсэбүүдые …орһоо урид дүүргээ. …убликын колхозууд бо-… совхозууд малайнгаа … олошоруулһан, м а л …ай продуктнуудые ехээр …дбэрилдэг болоһон бай-…

…э амжалтанууд—кол-…гуудай, совхозуудай …лмэришэдэй, мэргэжэл-… — хүдөө ажахын бү-…үдэлмэрилэгшэдэй шэн …то ажалай үрэ дүн, …йна, Соведүүдэй, хү-…ажахын, бэлэдхэлэй зур-…удай, профсозна ба …омолой эмхинүүдэй по-…ческэ болон эмхидхэлэй …хүдэлмэриин үрэ дүн

…һэдэхи табан жэлэй …эдэхи жэлдэ малай …кэлгэ эрхимээр үн-…хын түлөө, мал ажалай …ктнуудые бүри ехээр … ба бэлэдхэхын түлөө …алис мүрысөөн респуб-… колхоз, совхо-…а үргэнөөр дэлгэрэн-…

(ТАСС).

…ЗОРҺОО УРИД

…УМЭР ЗАМАЙ ТРАНС-…ТЫН хүдэлмэрилэгшэд …нуудые зөөхэ жэлэйн-… түсэб болзорһоо урид …ээ.

…адай ажахын 80 мил-… шахуу тонно ашаанууд … дүүрэтэр түсэбһөө га-… зөөгдэхэ байха. Ажа-… бүтээсэ дээшэлүүлгын, …нуудые зөөлгын өөрын… хямдаруулгын талаар …ри үлүүлэн дүүргэгдөө.

(ТАСС).

…МЕНИТЭЙ …НИЛСАҺААР

…ЕВАН. (ТАСС). Урда …амые сүлөөлхэ Нацио-…а фронтын ЦК-гай …диумэй Түрүүлэгшэ, … Вьетнамай Республи-… Революционно саг зуу-…правительствын Зүбшэ-…н Соведэй Түрүүлэгшэ …р Нгуен Хыу Тхо ту-…й Урда Вьетнамай Рес-…кын делегаци декаб-… 23-да Армениин ССР-…анилсажа үргэлжэлөө.

* * *

…мениин ССР-эй Вер-… Соведэй Президиум, …иин правительство тус …ациин хүндэлэлдэ обед …хээ.

…вет талаһаа — Арме-… компартиин ЦК-гай нэ-…н секретарь А. Е. Ко-…, Армениин ССР-эй …вно Соведэй Прези-…эй Түрүүлэгшэ Н. Х. …рнян, республикын …стрнүүдэй Соведэй Ту-…гшэ Г. А. Арзуманян … бусад тушаалтад …з байба.

…едэй үедэ Н. Х. Ару-…н, Нгуен Хыу Тхо ха-…оной үгэнүүдые хэлэ-…хүндаганууды үргөө.

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ҺҮҮЛШЫН ҮДЭРНҮҮД

БАРХАНАЙ ТАРЯАШАДТА—РСФСР-эй ШАН

ГЕКТАР бүриһөө 12 центнер ороохо, 97 центнер хартаабха хуряажа, гүрэндөө ехэ ороохо худалдаха гэһэн шухала зорилго Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд урдаа табиһан юм. Энэ хараа түсэбөө бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар ехэ хэмжээ ябуулгануудые хэһэн. Трактор, машинанууд, сеялкэ болон борнойнуудые һайн шанартайгаар заһабарилаад, тарилгадаа эдэбхитэйгээр ороһон юм. Оньһон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаһан дээрэһээ тус колхозой механизаторнууд тарилгаяа саг болзор соонь дүүргээ бэлэй. Колхозой үнинэй механизаторнууд Д. Б. Раднаев, Ш. Н. Занаев, Б. Б. Буянтуев, А. Г. Галсанов гэгшэд таряа тарилгада шалгарһан байна. Мүрысөөндэ эрхимлэһэн механизаторнууд үнэтэ бэлэгүүдээр, мүнгэн шангаар урмашуулагдаа бэлэй. Колхозой правлениин, партийна организациин шиидхэбэреэр механизатор Даши Баясанович Раднаев үнэтэ бэлэгээр шагнагдаһан юм. Бэшэшье механизаторнууд мүнгэн шангаар урмашуулагдаа һэн.

Эдэнэр халуун нажарһаа таряа хуряалгадаа бэлдэжэ ороһон. Комбайнуудые һайнаар заһабарилха гэһэн эрилтэ механизатор бүхэн урдаа табяад, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлөө. Таряа хуряалгын урдахана бүхы техникэ заһабарилагдажа, бэлэн болоод байгаа.

Таряан ажалай нэгэдэхи бригадын механизаторнууд үниндөөл хойшо эрхим ажалаараа колхоз соогоо суурхажа ябадаг. Энэ бригадын коллектив үнгэрһэн жэл гектар бүриһөө 14 центнер ороохо суглуулжа, үндэр бүтээсэ туйлаһан юм. Юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ бүри баян ургаса хуряаха гэһэн зорилго урдаа табяа бэлэй.

Колхозой түрүү механизатор Шанюшка Надмитович Занаев түрүүшын үдэрһөө шалгараа һэн. Тэрэ 8.872 центнер ороохо таряа хадажа, колхозой чемпионой нэрэ солодо хүртөө. Тус бригадын эрхим механизаторнууд Бурлай Буянтуев, Александр Галсанов, Баянда Цыденов гэгшэд ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлөө. Эдэнэр таряагаа гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаһан. Тиигэжэ гектарһаа дунда зэргээр 22 центнер ороохо суглуулаа. 26 мянган центнер зеленкэ хуряагаа. Иигэжэ 1-дэхи бригадын механизаторнууд һая нааша үзэгдөөгүй амжалта туйлаһан гээшэ.

Таряан ажалай хоёрдохи бригадын механизаторнууд муу бэшэ амжалта туйлаа. Эдэнэр гектар бүриһөө 14—15 центнер ороохо суглуулаа. Тус бригадын механизатор Сергей Пиртанович Гармаев үндэр бүтээсэтэ ажалаараа колхоз соогоо суурхажа байдаг. Таряа хуряалгаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаһан юм. Сергей Гармаев 7.200 центнер ороохо хуряаһан байна. Даши Баясанович Раднаев габшагай ажалаараа яһала суурхажа байнхай.

Энэ колхозой таряашад байгша ондо 48.380 центнер таряа ургуулха даабаряа 62.379 центнертэ хүргөө. Дунда зэргээр гектар бүриһөө 17,5 центнер ороохо абтаа. Гүрэндэ 1.900 центнер ороохо худалдаха даабаряа 4.473 центнертэ хүргэһэн байна. Ерэхэ жэлэй ургасада 13.500 центнер үрэһэ хааха түсэб үни дүүргэгдэнхэй.

Эдэнэр ерэхэ жэлдэ гектарһаа 18 центнер ороохо, 100 центнер хартаабха хуряаха уялга абанхай.

Һаяшаг Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд, таряашад соёлойнгоо ордондо сугларжа, хэһэн ажалайнгаа дүн гаргаад, саашанхи хараа зорилгонуудые табиба. Энэ суглаанда Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо В. А. Сахьянов хабаадалсажа, таряа хуряаха хүдэлмэри эмхи гуримтайгаар ябуулжа, гүрэндэ таряа худалдаха даабаряа үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө колхоздонь РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, 1.500 түхэриг мүнгэн шан барюулба.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбайнер А. Будаев, комбайнер А. Галсанов, таряан ажалай бригадын бригадир К. Галсанов, комбайнер Ш. Занаев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

МАЛШАДАЙ АЖАЛ УРАГШАТАЙ

Мүнөө үедэ ажахы бүхэнэй хүдэлмэришэд жэлэй туршада хэһэн ажалайнгаа дүн гаргажа, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлжо байна. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ Загаһатын совхозой һаалишад урдаа табиһан зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлжэ, хэлэһэн үгэдөө бата байхын тула оролдожо гараба гэжэ эндэ онсо тэмдэглэхэ шухала. Ажахын һаалишад Совет Конституциин һайндэртэ гүрэндэ һү худалдаха жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа элидхэһэн байна. Энэ һарын дүүрэтэр Загаһатын һаалишад түсэбһөө гадуур 200 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда ябуулха гэжэ шиидэнхэй. Эндэхи һаалишад нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 1.000 центнер ехэ һү һаажа абаһан, худалдалгаяа 640 центнерээр үлүүлжэ шадаа. Үнеэдэйнгээ тоо толгой олошоруулжа, хүн бүхэнэй даажа байһан ажалдаа эрилтэ ехэтэйгээр хандаһанай ашаар иимэ амжалта туйлагдаа бшуу.

Яруунын аймагай һаалишад үбэлэй һарануудта ехэ һүнэй түлөө тэмсэхэ тухайгаа республикынгаа малшадта мэдүүлһэн юм. Тэдэнэрэй гаргаһан һайн һайхан үүсхэлые бүри мүһэн дэмжэжэ, үнеэдые дулаан байрада байлгажа эдеэлүүлхэ хаһада ехэ һү һаажа абаха тухайгаа мүн лэ тэдэнэр мэдүүлнэ. Ажахын түрүү һаалишад Анна Мосорова, Ульяна Ербаева гэгшэд абаһан уялгаяа хахад һараар уридшалан дүүргэнхэй. Һаалишад Александра Бадлаева, Цындэмэ Николаева гэгшэдэй ажал хэрэгынь мүн лэ урагшатай һайн. Һаалишад хэлэһэн үгэеэ бодото хэрэгээр бэелүүлхэ гэһэн зорилго урдаа табяад, үдэр бүри оролдосотойгоор ажаллажа байна.

Малшадай харюусалгатай ажал — үбэлжэлгэ хаа хаанагүй түлэг дундаа. Шэнэ түл абаха харюусалгатай хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри ойртоно. Аймагай хонишод энэ шанга шалгалтаяа һайнаар үнгэргэжэ, олон хурьга абаха тухайгаа мэдүүлһэн гээшэ. Ерэхэ жэлдэ Загаһатын хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абажа түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 4 килограмм ноохо хайшалха, хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые эхэһээнь таһалха үедэ 24 килограмм болгохо социалис уялга баталан абанхай юм. Тус ажахын хонишод һүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада аймаг соогоо түрүү зэргэдэ гаража, нилээд алдаршанхай.

Буряадай АССР-эй габьяата малшан алдартай, Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Лума Дамшаева харууһалжа байһан хонин бүриһөө хурьга түлжүүлдэг аймагай түрүү хонишодой тоодо батаар оронхой юм. Малшадай дунда дэлгэрһэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ онсо шалгарһан хонишодой нэгэн Александр Шалуев ерэхэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха социалис уялга абанхай. Түрүү хонишод Хамид Шамсутдинов, Намжилдоржо Дондуков гэгшэд мүн лэ үндэр уялга абаад, хэлэһэн үгэеэ бодото хэрэгээр бэелүүлхын тула оролдожо байнхай.

Хонишод харюусалгатай ажалдаа һайн бэлэдхэлтэй оронхой. Байра байдалаа хаһа сагтань дулааланхай, хонидойнгоо эдихэ үбһэ тэжээл тэдэнэр хорёодоо оруулаанхай. Хонишодой үгэһэ нойроо мартан ажаллаха харюусалгатай хаһа — түл абаха хүдэлмэри үдэр ерэхэ бүри ойртожо байна. Ажахын хонишод түл абалгаяа һайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула ехэхэн хүдэлмэри хэбэ.

Л. ГОМБОЕВ.
Хэжэнгын аймаг.

Слесарь Виктор Филатов инструментальна цехэй түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн юм. Үдэр бүхэнэйнгөө даабарие 150 процентээр дүүргэжэ, нүхэд соогоо дүй дүршэлтэй хүн гэжэ алдаршадаг. Һаяхан болоһон ЛВРЗ-гэй комсомолой конференци дээрэ тэрэниие комсомолой комитедэй гэшүүнээр һунгаа. Мүнөө үедэ 1974 оной түсэбөөр хүдэлжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү слесарь Виктор Филатов.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ДААБАРИЯА ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭНЭ

Хүдөө ажахын продукци болохо талха тарияанай ургаса дээшэлүүлхын түлөө, полинуудаа наг шэбхээр үтэгжүүлхэ хүдэлөөн Улаан-Үдын аймагай Пригороднэ совхоздо дэлгэрэнхэй. Хоёр һарын туршада 3000 тонно наг шэбхэ гаргаха түсэбтэй.

Хараалагдаһан түсэбөө амжалтатай дүүргэхын түлөө хоёр ашаха болон 5—6 тэргэтэй зөөхэ тракторнуудһаа бүридэһэн механизированнэ звено эмхидхэгдэһэн юм. Тус звено эдэбхитэйгээр ажаллажа эхилээ. Тиин полинуудта 2100 тонно, нуга сабшаланда 300 тонно болон бэшэшье үтэгжүүлхэ газарнуудта, 750 тонно наг шэбхэ шэрэжэ гаргаба. Тиин хоёр һарын түсэб сагһаа урид дүүргэгдэһэн байна.

Тингэбэшье механизаторнууд ажалаа үргэлжэлһөөр. Декабрь һарын дүүрэтэр үшөө 1000 тонно шэбхэ сабшалан тарияаланда шэрэжэ гаргаха зорилготой.

В. Макеев, И. Буруев, Н. Васильев, Н. Шинин гэгшэд механизаторнуудайнгаа дунда жэшээ харуулан ажаллана.

А. НАГАСЛАЕВ.

ШЭНЭ АМЖАЛТААР УГТАХАНЬ

Холын хойто Баргажанай аймагай ажалшад шэнэ жэлээ эрхим амжалтаар угтахын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ бүри эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ, хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолжо байна.

Юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ аймагай малшад, таряашад хэзээ хэзээнэйхиһээ ехэ илалта туйлаа. Тиигэжэ аймаг гүрэндэ һү, мяха, үндэгэ, ноохо ба ороохо таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь һараар уридшалан дүүргөө. Энэ жэлдэ ороохо таряа һайнаар ургуулжа, гүрэндэ ехээр худалдаһандаа Баргажанай аймаг РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСП-эй дамжуулгын Улаан туг, 5000 түхэригэй мүнгэн шанда хүртөө. Тиихэдэ түсэбэй ёһоор гүрэндэ 20 мянган центнер мяха тушааха аад, 20840 центнер худалдажа, даабаряа 104 процент дүүргөө.

Мяха гүрэндэ тушааха түсэб сүм бэелүүлхэ хэрэгтэ Карл Марксын нэрэмжэтэ, Уланай колхозууд ба Бодоной совхоз ехэ хубитаяа оруулаа. Жэшээнь, баянголойхид 4810 центнер мяха тушааха түсэбөө 5151 центнертэ хүргэжэ, хараалһан зорилгоёо 107 процент дүүргөө.

Һүүлэй жэлнүүдтэ аймагай ажахынууд гүрэндэ тарган мяха ехээр тушаахын тула малаа шэмэтэй тэжээлээр шахан таргалуулжа, тус бүриинь шэгнүүрые 350 килограммда заабол хүргэдэг болонхой юм. Жэшээлбэл, Бодоной совхоз мал шахан таргалуулха хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэнэ. Тус ажахы малаа зунай сагта ногоогоор элбэг холын бэлшээридэ абаашажа манадаг заншалтай. Тиигэжэ жэл бүри үнэгүй мяха гаргаша багатайгаар, ехээр абана гээшэ.

Тус совхозой түрүү үхэршэн, Ажалай Улаан Тугай ордоноор шагнагдаһан Цыбик Константинович Буянтуев харууһалжа байһан малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые 385 килограммда хүргэжэ, гүрэндэ тушаагаа. Мүн малшан Гомбо Гулгенов 251 хашарагуудаа һайнаар бэлшээһэнэй ашаар имагтал дунда ба дундаһаа дээшэ хүшэ шадалтай гэһэн сэгнэлтэтэйгээр бэлэдхэлэй пунктда эльгээгээ. Мүнөө эдэ үхэршэд шэнэ социалис уялгануудые абахадаа, үбэлэй һарануудта харууһалжа байһан малайнгаа тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 700—750 граммаар нэмээхээр хараална.

Шиидхэхы жэлдэ туйлаһан амжалтануудаараа урмашаһан аймагай малшад юһэдэхи 5 жэлэй дүрбэдэхи жэлдэ ажалдаа шэнэ илалта туйлахын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байнхай.

О. РАДНАЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.

ДҮТЫН ЗҮҮН ЗҮГЭЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭЛХЭ КОНФЕРЕНЦИ ДЭЭРЭ

А. А. ГРОМЫКЫН ХЭҺЭН МЭДҮҮЛГЭ

Энэ конференци зарлалга Советскэ Союзда ехэтэ һайшаагдан угтагдаа. Уласхоорондын тон түбэгтэй асуудалнуудай нэгые политическэ талаарнь шиидхэхэ түрүүшын, зүгөөр шухала алхам хэгдэбэ. Энэ асуудал гансашье Дүтын Зүүн зүгтэ бэшэ, мүн ондоо тээгүүршье хори гаран жэлэй турша соо шахардуу байдал саг үргэлжэ тохёолдуулдаг шалтагаан нүхэсэл болодог байһан. Эндэхи шахардуу байдалай үе үе сэрэгэй тулалдаанууд болон һүжэрхыень бүгэдөөрэн харадаг байгаабди. Тиихэ бүхэндөө бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хуби заяанда аюул тохёолдуулдаг байба. Зургаан жэлэй урда тээ тиимэ ушар болоһон юм. Бүри һаяхан, байгша оной октябрьда сэрэгэй ябуулганууд үүсхэгдээд, удаан үргэлжэлөөгүйшье һаа, онсо шанга тулалдаануудай болоһониинь мэдээжэ.

Эндэхи шахардуу байдал үүдхэдэг үндэһэн шалтагаануудые зайсуулаагүй һаа, Дүтын Зүүн зүгтэ саашадаашье шэнэ хюдалдаануудай боложо магад байһанда хэр һэжэглэхээр ааб.

Израилиин баримталдаг политикаһаа уламжалан, Дүтын Зүүн зүгтэ тохёолдоһон хэсүү оршон байдал саашадаа үлөөгдэхэ ёһогүй, — гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

1967 оной зун эзэмдэгдэһэн газар дайдаяа араб гүрэнүүдэй хэзээшье орхихогүй байһаниинь мүнөө бүгэдэндэ эли болонхой. Энэ хараа бодолыень Советскэ Союз һайн ойлгодог, дэмжэдэг юм гэжэ А. А. Громыко мэдүүлбэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу байдалай гуламтын үлэлгые дэмжэхэгүй байһанаа дэлхэйн диилэнхи олонхи гүрэнүүд ямар нэгэн гуримаар элирхэйлэн харуулаа. Энэ ушарые хэрэгсээгээгүй һаа — арадуудай элирхэйлһэн дура хүсэлдэ эсэргүү ябадал болохо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ шахардуу байдал һулаhруулхаар бүхы дэлхэй дээрэ туйлагдаһан хубилалтанууд Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые найдамтайгаар заһаруулха ябадалда туһа хүргэнэ.

Советскэ Союзай, Холбоото Штадуудай гаргаһан үүсхэл Дүтын Зүүн зүгтэ хабаатай асуудалаар туйлагдажа байгаа тааруу хубилалтануудай бодото жэшээ болоно. Тэрэ үүсхэл ООН-ой Аюулгүйн Соведэй мэдээжэ шиидхэбэринүүд дотор бэелэлээ олонхой гэжэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр хэлэбэ.

Советскэ Союзай бата ойлгомжын ёһоор, уласхоорондын байдалай гол ёһо —бусадай газар дайда дайгаар булимтаран эзэмдэжэ болохогүй гэһэн гол ёһо бодото дээрэнь хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ шухала, — гэжэ А. А. Громыко мэдүүлээ.

Энэ хадаа асуудалые бүхы дээрэнь шиидхэхэ онол арга болоно. Конференцидэ хабаадагшад шэнэ хёмороон тулалдаануудай аюулһаа Дүтын Зүүн зүгэй нютагуудые зайсуулха гэжэ үнэхөөрөө хүсэбэл, зүришэлдөөнэй уг шалтагаан — араб газар дайдые зургаан жэл үлүүтэй соо эзэмдэжэ байһан ябадал усадхаха ёһотой. Эдэ газар нютагууд хуулита эзэдтээ сүм бусаагдаха зэргэтэй. Манай һанамжын ёһоор, Израилиин сэрэгүүдэй энэ газар дайдые эзэмдэжэ байһан сагтань Дүтын Зүүн зүгтэ амгалан байдал тогтоогдохогүй. Мүнөөнэй конференци дээрэ баталагдан абтаха ямаршье документ дотор 1967 ондо эзэмдэгдэһэн бүхы газар дайдаһаа Израилиин сэрэгүүдые гаргаха тухай уялганууд тодо, һонороор бэшэгдэһэн байха зэргэтэй.

Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалые шууд заһаруулха хараа бодол батаар баримталдаг Советскэ Союз тэрээнһээ сухаряагүй юм, сухарихашьегүй байха, — гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглэбэ.

Аюулгүйн Соведэй эндэ дурдагдаһан 1967 оной шиидхэбэри Дүтын Зүүн зүгэй байдалда, тэрэниие заһаруулгада бүтэмжэтэйгээр хандалгын удха шанаые тэрэ зандань үлөөнхэй гээд этигэнэбди.

Конференциин бодото зорилго юуб гэхэдэ, Аюулгүйн Соведэй тэдэ шиидхэбэринүүдые бүрин бэелүүлхэ, тодорхой, бүтэмжэтэй программа хараалха шухала байна.

Һаяын ябуулгануудай үүдхэгдээд байха үеэр Аюулгүйн Соведэй гаргаһан шиидхэбэринүүд иимэл юумэ хэхые сэхэ уялгална. Дүтын Зүүн зүгтэхи буудалдаае зогсоолго Дүтын Зүүн зүгэй асуудал найдамтайгаар шиидхэхэ зорилготой хэлсээнүүдые дары эхидхэ ябадалтай холбохо гэжэ тэдэ шиидхэбэринүүд дотор хэлэгдэнхэй.

Эндэхи байдал заһаруулха асуудалаар хабаатай талануудай хоорондоо үгэеэ ойлголсолго конференциин документнүүд дотор батадхагдаха байха гээд бодомжолнобди. Зүбшөөрэн нэгэдэһэн бүхы талануудта тэдэ документнүүдэй уялгата байхань шухала.

Тиигэбэл, амгалан ёһоор зэргэ оршолгын, Дүтын Зүүн зүгэй бүхы гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондоо хани хүршэ харилсаатай байлгын бата бэхи үндэһэ һуури табигдаха һэн.

Уласхоорондын гурим ёһоной талаар тус тус оронуудай абаһан уялганууд хадаа бусадай газар дайдые эзэмдэһэнэй үндэһөөр бэшэ, харин баталһан договорнуудаа, хэлсээнүүдээ наринаар гүйсэдхэлгын, гүрэнүүдэй хоорондоо этигэлсэлгын, харилсаа холбооной үндэһөөр лэ хангагдажа болохо. али али талын аюулгүйн байдалай эрхим найдабари болохо һэн, — гэжэ СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр тэмдэглээ.

Ойлголсогдоһонһоо гадна, нэмэлтэ зүйлэй шухала болоо һаань, хамаатай талануудай хүсэлэнгүүдые хараада абалсан, бусад гүрэнүүдтэй хамта таарамжатай уялгануудые абахаар Советскэ Союз бэлэн байна. Энэ ушарта ООН-ой Аюулгүйн Соведшье һанамжаяа хэлэжэ болохо. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые политическэ талаарнь гуримшуулан заһаруулгын үнэхөөрөө бата байлгань илангаяа шухала.

Энэ талаар бусад зарим хэмжээнүүдшье абтажа болохо юм бэзэ.

Дүтын Зүүн зүгэй асуудал хэды түбэгтэй болобошье, шиидхэгдэмээр байна. Энээн тухайда урда тээньшье хэлэдэг байгаабди, мүнөө тус конференциин трибуна дээрэһээ баталан хэлэнэбди.

Дүтын Зүүн зүгтэхи шахардуу байдалай гуламта усадхаха ябадалда туһа хүргэлгые манай орон түрүүшын ээлжээнэй шухала зорилго болгон табинхай. Иимэ эб найрамдалай бодото дээрэ бэелүүлэгдэхын тула үгэеэ ойлголсолго туйлаха зорилгоор энэ конференци дээрэшье али болохоор туһалха байхабди.

Советскэ Союз Израилиин гүрэндэ хоро һанадаггүй юм. Бусадай газарые булимтаран абаха гэдэг политика, уласхоорондын гурим ба ООН-ой шиидхэбэринүүдые эбдэдэг ябадал — бүгэдэнэй зүгһөө, тэрэ тоодо манайшье зүгһөө Израилиие буруушааха ябадал үүсхэһэн байна. Эндэхи асуудалые үнэн сэхээр, али али талада таарамжатайгаар шиидхэлсэхээр бэлэн байһанаа Израилиин бодото хэрэгээр лаблан баталбал, дурсагдаһан ушар байдал хубилжа болохо бшуу.

Сэрэгүүдые үрэтэйгөөр һалгаан бусааха асуудал— мүнөө тон шухала, түрүүшын ээлжээнэй зорилго болоно.

Бодото эб найрамдал тогтоолго Дүтын Зүүн зүгэй бүхы гүрэнүүдэй үндэһэн аша туһада харюусаха байна. Иимэ эб найрамдал туйлабал, мэдээжэ ушар шалтагаануудаар Дүтын Зүүн зүгтэхи муу хойшолонгуудые бээрээ үзэжэ байһан бусад олохон гүрэнүүд ба арадуудшье ашаг туһада хүртэхэ болоно.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр түгэсхэлдөө иигэжэ хэлэбэ: эдэ нютаг оронуудта бата тогтуурита эб найрамдал хангаха зорилготой тодорхой хэмжээнүүдэй абтахые Дүтын Зүүн зүгэй арадууд, мүн бүхы дэлхэйшье хүлеэнэ. Конференциин хүдэлмэриин иимэл шэглэлтэйгээр үнгэргэгдэхын, бүтэмжэтэй, үрэтэй байхынь тула өөрһөө дулдыдаха бүхы юумые Советскэ Союз хэхэ байха.

«СОЮЗ-13» ЗУРГААДАХИ ҮДЭРӨӨ НИИДЭҺЭЭР

НИИДЭЛГЫЕ ЗАЛАН ЖОЛООДОХО ЦЕНТР. (ТАСС). Замбуулинай «Союз-13» гэжэ онгосын экипаж декабриин 23-най үглөөнэй 8 часта ниидэлгынгээ зургаадахи үдэрые эхилээ. Пётр Климук, Валентин Лебедев сайлаһанай, медицинскэ шалгалта гараһанай һүүлээр ниидэлгынгээ саашанхи программа дүүргэжэ захалба.

Космонавтнууд ниидэлгын табадахи үдэрэй үеэр астрофизическэ адаглалгануудые хэжэ үргэлжэлөө. Эдэнэр дэлхэйе 68—69-дэхеэ тойрохо үедөө Возничий, Персей гэдэг бүлэг мүшэдэй оршодог огторгойн дүрэ зурагые буулгаа. «Орион-2» гэжэ телескопуудай приборно платформо дээрэ тодхогдоһон тусхай камерай туһаламжаар, рентгенэй элшэнүүд соогуур Наранай зураг буулгаһан байна.

Телеметрическэ мэдээнүүдэй, космонавтнарай элидхэлнүүдэй ёһоор, онгосын бүхы түхеэрэлгэнүүд һаадгүй хүдэлнэ. Экипажай бэенүүд һайн байна.

Петр Климугай, Валентин Лебедевэй хүдэлмэриин үдэр Москвагай сагаар 21 час 30 минутада дүүрэхэ.

Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ

УРМАШУУЛГАНУУД

Бүхы совет арад КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө шударгыгаар тэмсэжэ байнхай. Гүрэнэй түсэбүүдые, абаhан социалис уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэhэн тухайгаа мүнөө олон мянган хүдэлмэришэд, таряашад, ажалша коллективүүд ороной хизаар бүхэнhөө мэдээсэхэнь дуулдана. Манай Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд байгша онойнгоо түсэб, даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлhэн байна. Энэ социалис мүрысөөнэй ашаар байгша оной сентябриин 13 болотор гүрэндэ hү худалдаха жэлэй түсэб дүүргээ hэмди. Тиихэдэ гүрэндэ мяха, hooho, ороohо худалдаха түсэбүүдээ мүнөө сүм дүүргээд байнабди.

«Социалис мүрысөө саашадаа улам hайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай мэдээжэ тогтоол бүхы партийна организацинуудта хүтэлбэри болоxо үгөө hэн. Ажал хүдэлмэридөө бодотоор мүрысэхэ, хүн бүхэниие бүхы хүсөөрөө ажаллаха дуратай болгохо талаар социалис мүрысөөнэй ленинскэ ёhо гуримуудые баримталха шухала гэжэ тус тогтоол соо заагдаhан байна бшуу. Энэ тогтоолые үндэhэлэн, социалис мүрысөөе hайнаар эмхидхэхэ гэhэн зорилго манай партком урдаа табиhан байна.

Юрэнхыдөө, социалис мүрысөөн гээшэмнай бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллаха, түсэбhөө үлүү продукци үйлэдбэрилэн гаргахын түлөө нөөсэ арга боломжонуудые бэдэрхэ гэhэн удхатай. Ушар тиимэhээ социалис мүрысөөнэй үедэ ажалай бүтээсэ дээшэлхэ, үйлэдбэриин харилсаан hарижуулагдаха, ажалай журам hайжаруулагдаха, хүнүүд бэе бэедээ туhалалсаха байна бшуу.

Колхозой партком коллективүүдэй социалис уялгануудые баталан абаха асуудалда горитой анхарал хандуулhан юм. Нэн түрүүлэн, материальна болон моральна урмашуулгын хэмжээнүүдые хараалхадаа, хуушан ёhоороо, хайша хэрэгээр дүрим баталхагүйн түлөө оролдоо hэмди. Эдэ хэмжээнүүднай удха шанараараа, түхэл маягаараа нилээд олон ондоо болоо. Дамжуулгын Улаан тугууд, вымпелнүүд, амаршалгын бэшэг, ажалай алдар солын туг, ВДНХ, курортнуудта ошохо путёвконууд, туристическэ аяншалга — эдэ бүгэдые хэрэглэхэ гэжэ шиидэhэн байнабди. Материальна урмашуулгаhаа гадна иимэрхүү моральна урмашуулгын нүлөөн ехэ гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые саг дарыдань гаргаха, тэдэниие олондо мэдээжэ болгохо гээшэ нилээд ехэ удха шанартай. Малшадай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд hара бүри, hү hаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй дүнгүүд арбан хоног бүридэ гаргагдадаг. hарын дүүрэмсээр, колхозой парткомой болон правлениин гэшүүд гүүртэ болон фермэнүүдтэ, отделенинүүд болон бригадануудта ошожо, зүблөөнүүдые үнгэргэдэг заншалтай. Тэдэ зүблөөнүүд дээрэ парткомой болон правлениин дамжуулгын Улаан туг, вымпелнүүд, мүнгэн шангууд барюулагдадаг, үнгэрэгшэ hарын дүнгүүд, ерэхэ hарын зорилгонууд тухай хөөрэлдөөн болодог байна.

Гэхэтэй хамта кварталай дүүрэмсээр гэхэ гү, али жэлдээ дүрбэ дахин колхозой бүхы hаалишадай хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, социалис мүрысөөнэй дүнгүүд, түрүү дүй дүршэл тухай хөөрэлдэдэг заншалтайбди. Мүрысэдэг хүршэ «Маяк» колхозой түсэб болон уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байhан тухай суглаан дээрэ мэдээсэдэг байнабди.

1973 оной социалис мүрысөөнэй дүримүүдэй ёhоор, колхозой 30 механизатор түлөөhэгүй путёвконуудаар курортдо ошохо болоhон, мүнгэн шанда хүртэhэн байна. Энэ талаар үшөө нэгэ иимэ жэшээ абажа дурдая. 1972 оной эсэстэ облпрофсоведтэ ерэжэ, Монгол ороноор аяншалгын 25 путёвко абахаар хэлсэhэн байгаабди. Колхозойнгоо ажалай түрүүшүүлые аяншалгын путёвконуудаар урмашуулхын тула 1973 оной 1 кварталда бэелүүлхэ социалис уялгануудай тусхай дүримүүд зохёогдоhон байгаа. Түрүүшын кварталда үнеэн бүриhөө 700 кг hү hааhан, 100 эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга түлжүүлhэн, тугалнуудайнгаа шэгнүүрые сүүдхэдээ 500 граммаар нэмээжэ шадаhан хүнүүд энэ путёвкодо хүртэхэ байба. Энэ моральна урмашуулгада хүртэхын түлөө бодото мүрысөөн малшадай дунда дэлгэрээ бэлэй.

Нэгэдэхи кварталай дүн гаргахада, 6 hаалишан, 4 хонишон, 2 тугалшан, hү hаалиин фермын нэгэ бригадир иимэ путёвкодо хүртэхэ эрхэтэй болоод байба.

Түнхэнэй аймаг дотор жэлдээ үнеэн бүриhөө 2 мянган килограммhаа доошо бэшэ hү hаахын түлөө хүдэлөөн hаалишадай дунда үргэнөөр дэлгэрээ hэн. Үнеэн бүриhөө 2 мянган килограммhаа дээшэ hү hааhан hаалишан ВДНХ-да. Москва ошохо түлөөhэгүй путёвкоор шагнагдаха гэжэ социалис уялгануудай дүримүүд соо заагдаhан байгаа. 1971 ондо оройдоо нэгэ hаалишан ВДНХ-да ошохо путёвкоор шагнагдаhан байбал, 1972 ондо эдэ түрүү hаалишадаймнай тоо 14 болоод байба. Мүнөө, 1973 ондо, 20 гаран hаалишан 2 мянганай шатые дабажа гарахань.

Юрэнхыдөө партийна эхин организацинууд социалис мүрысөөе ударидаха, ажалай түрүүшүүлые материальна ба моральна талаарнь урмашуулгын түхэл маягые олон ондоо, hонирхолтой болгохо хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна. Олонхи ушарта отделенинүүдэй секретарьнууд парткомой заабари хүлеэгээд байдаг. Жэшээнь, Шулуутын отделениин партийна организаци харуулан ойлгуулха хэрэгсэлдэ хэр ехэ анхарал хандуулдаг юм ааб вээд шалгажа үзөө hэмди. Шулуутын отделениин Намарзаанай hү hаалиин фермын улаан булан соо ороходоо, hаалишадай hүүлшын неделиин соо hааhан hүнэй үдэр бүриин дүнгүүд гаргагдаагүй, социалис мүрысөөндэ хэн түрүүлжэ, хэн хойнотожо ябанаб гэжэ мэдэхын аргагүй байбабди. Иимэрхүү социалис мүрысөөнэй дүнгүүдтэ, илангаяа харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдтэ, хайша хэрэгээр хандадаг, отделенидэ ажалай дүн hайн байха аргагүй гэhэн тобшолол хэгдэhэн байна. Ажалай дүнгүүдые олондо мэдээжэ болгохо талаар юумэ хэдэггүй hаа, моральна, материальна урмашуулга тушаа ямар зугаа байхаб даа. Намарзаанай hү hаалиин фермын коллектив хэрбээ 1972 оной октябрь hарада үнеэн бүриhөө 58 килограмм hү hааhан байгаа hаа, байгша оной октябрь hарада оройдоо 54 килограмм hааhан байна.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэ партком, партийна эхин организацинуудай урда эрилтэеэ үшөөл hулаар табидаг байна гээд сэхэ хэлэхэ байнаб.

Яруунын, Хэжэнгын аймагуудай малшадай үүсхэлые дэмжэн, манай колхозой малшад 1973—1974 онуудай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаба. Үбэлэй үедэ үнеэн бүриhөө 1.300 кг hү hаажа, бүхы колхоз соогоо 1974 ондо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2 мянган килограмм hү haaxa, 100 эхэ хонин бүриhөө 95 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриhөө 4,5 кг hooho хайшалха уялгануудые абаа. Жэшээлхэдэ, Ленинэй ордента хонишон Б. С. Шойбонов 100 эхэ хонин бүриhөө 120 хурьга абаха, хонин бүриhөө 5,5 кг hooho хайшалха уялга абаа. Иимэрхүү жэшээнүүдые дурдабал, үшөө олдохол байха. 1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ ажалдаа амжалта туйлаhан 5 хүн гүрэн түрын зүгhөө орден, медальнуудта хүртөө. 1973 оной социалис мүрысөөндэ шалгарhан 29 хүн «1973 оной социалис мүрысөөндэ эрхимлэгшэ» гэhэн значогто хүртэбэ.

Манай колхозой Бутуугай hү hаалиин фермын коллектив КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдажа, 1.000 түхэриг мүнгэн шанда хүртөө. hү гүрэндэ тушааха түсэбөө болзорhоо урид дүүргэhэнэйнгээ түлөө байгша ондо манай колхоз КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн байна.

Гүрэндэ хүдөө ажахын продукци худалдаха 1973 онойнгоо түсэб мүнөө сүм дүүргээд байнабди. Түсэбтэ табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэб-даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө манай колхозой малшад, механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Колхозой партийна организаци мүнөө энэ социалис мүрысөөе hайнаар ударидахын, тэрээшэлэн материальна болон моральна урмашуулгые зүбөөр хэрэглэхын, туйлаhан амжалтаяа улам арьбадхахын, тиигэжэ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байнхайбди.

Б. КЫРМЫГЕНОВ.
Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

Партийна ажабайдал

ЭРДЭМТЭЙ, ЭДЭБХИТЭЙ ИНЖЕНЕРНҮҮДЫЕ hУРГАХА

Дээдэ hургуулиин партийна организациин, тэндэ хүдэлдэг коммунистнуудай харюусалгань нилээдгүй ехэ гэжэ бүгэдэндэ мэдээжэ. Ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ, ерээдүйн дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэдые hурган бэлдэхэ асуудал партийна организациин үдэр бүриин анхарал доро байха шухалын шухала хэрэг болоно. Ушар иимэhээ манай Зүүн Сибириин технологическа институдай партийна организаци хадаа ороной арадай ажахыда шухала хэрэгтэй эрдэм түгэс, политическэ болон мэдэрэлэйнгээ талаар хатуужанги мэргэжэлтэдые hурган гаргаха уялгатай. Тэрэ уялгаяа мэдэрэн, научно-шэнжэлэлгын, үзэл сурталай хүмүүжүүлгын, hуралсалай хүдэлмэри наринжуулан hайжаруулха талаар hүүлэй хэдэн жэлэй туршада горитой хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлhэн байна.

Түбхын түрүүндэ коммунистнуудай, кафедрануудай, лаборатори болон бусад hалбаринуудай коллективүүдэй эдэбхи үүсхэл, бэлиг шадабариень улам хүгжөөхэ хэрэгтэ анхарал табигдаа. Энэ хүдэлмэри илангаяа СССР-эй байгуулагдаhаар, Буряадай АССР-эй тогтоhоор 50 жэлэй ойнуудта бэлдэжэ байха үедэ нилээд эдэбхижэhэн байха юм.

Тиихэдээ институдай коммунистнуудай зэргые бүри бэхижүүлхэ, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин ашаүрые дээшэлүүлхэ, абтаhан тогтоолнуудай дүүргэлтын хойноhоо хиналта шангадхаха талаар али олон хэмжээ ябуулганууд хараалагдаhан, бодото хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэhэншье байна. Энэ ушарта коммунистнуудай партийна документнүүдые hэлгэлгэдэ бэлэдхэл, энэ политическэ, эмхидхэлэй удха шанартай хэмжээ ябуулгые үнгэргэлгэ нүлөө ехэтэй үүргэ дүүргэнэ. hүүлэй гурбан жэлэй туршада партийна организацимнай 11,4 процент ургаа, илангаяа багшанар - коммунистнуудай олон болоhониинь hайшаамаар. Ингэжэ багшанарай дунда партийна нүлөө үргэдхэхэ, коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлхэ гэжэ парткомой оролдоhониинь харагдана.

Тиихэтээ хамта институдай ректорат, партком болбол багшанарай мэргэжэл улам дээшэлүүлхэ асуудалда ехэ анхарал табяа. Тиигээгүйдэ аргашьегүй hэн. Бэлэдхэл hайнтай багшанаргүй hаа, яагаад мэргэжэл түгэс инженернүүдые hурган бэлдэхэ байнаб?! Тэрэ мүртөө манай институт Зүүн Сибириин техническэ дээдэ hургуулинуудай соohоо эгээл залуунь. Тиимэhээ залуу багшанаршье баhал олон байhаниинь мэдээжэ.

hүүлэй гурбан жэлэй туршада 115 багшанарые аспирантурада эльгээжэ, hургаха ушар гараа. Тэдэнэй 73-ниинь диссертацияа баринхай, коллективтээ бусажа ерэнхэй, багшынгаа ажал ябуулгые үргэлжэлүүлhээр. Мүнөө үедэ манай институтда 497 багшанар хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда эрдэмэй 158 кандидат, табан доктор бии. Харин 1970 ондо эрдэмэй 95 кандидадуудтай байhан бэлэйбди. КПСС-эй түүхын ба биохимиин кафедрануудай багшанар бултадаа эрдэмэй кандидадуудhаа бүридэнэ. Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ түсэб жэл бүхэндэ дүүргэгдэжэ байдаг болонхой.

Гэхэтэй хамта бусад институдуудтай жэшэхэдэ, зарим кафедрануудай багшанар эрдэмэйнгээ талаар холо хүрэхэгүй зандаа байhаар. Жэшээнь, теплотехникын, дээдэ математикын, металловедениин кафедрануудта эрдэмэй миил 1—2 кандидадууд багшална. Аспирантурада абтаhан зарим коммунист багшанарнай угаа яаралгүйхэн эрдэмээ шудалжа байдаг гэжэ hанагдана. Тиимэhээ партком хадаа багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ хэрэг хиналта доро абаха, тэдэндэ шанга эрилтэ табиха зэргэтэй гэhэн hанамжа тээсгэн болоод үнгэрhэн институдай тоосоото hунгалтын суглаан дээрэ хэлэгдээ hэн. Тэрэ тон зүб.

Институдай ректорат, партком hүүлэй жэлнүүдтэ hуралсалай материальна үндэhэ hуури үргэдхэхэ, бэхижүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри бүтээhэн байна. Лаборатория, технологическа корпус, махабадай соёлой хүмүүжүүлгын кафедрын нэгэ хэhэг, шэнэ столово, хамтын гурбадахи байрын корпус гэхэшэлэн үнгэрhэн hуралсалай жэлэй туршада ашаглалгада оруулагдаа. Лаборатори болон кабинедүүд шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр, хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай.

Партийна организациин бэелүүлжэ байhан эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд студентнэрэй hуралсал болон хүмүүжэл улам hайжаруулха, эрдэм шэнжэлгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, тэдэниие нийтын хүдэлмэридэ үргэнөөр хабаадуулха хэрэгтэ аша үрэ ехэтэйгээр нүлөөлhэниинь элитэ. Гэбэшье манай институт саашадаа бүри томо, бүри олон студентнэртэй болохоор хараалагдана. Тиимэhээ партийна организациин, бүхы коммунистнуудай саашадаа шиидхэхэ, хүсэлдүүлхэ хэрэгынь улам үргэдэхэ байhаниинь элитэ.

Партийна организациин, коммунистнуудай урдаа хараха гол хэрэгынь хадаа студентнэрэй hуралсалай шанар улам hайжаруулха, хүмүүжэл ба болбосорол ехэтэй мэргэжэлтэдые бэлдэн, арадай ажахын алибаа hалбарида эльгээхэ зорилго болоно. Энэ талаар зарим тэды урагшаа алхам хэгдэhэн байна. Илангаяа нэгэдэхи курсануудай студентнэрэй hуралсал hайжараа, бүгэдөөрөө hайн сэгнэлтэ абадаг бүлэгүүд улам олон болоно.

Студентнэрэй дунда ябуулдаг үзэл сурталай-политическэ хүдэлмэри hайжаруулхын тула оролдолго яhала гаргагдана. Студентнэрэй барилгын отрядуудые эмхидхэлгэ ехэ удха шанартай хэрэг. Эндэ ябалсаhан залуушуул ажалда дүршэнэ, хүмүүжэнэ, бэе махабадынь бэхижэнэ. Үнгэрhэн зунай амаралтын үедэ 1250 студентнэрhээ бүридэhэн барилгашадай 37 отряд ехэ ехэ барилганууд дээрэ хүдэлhэн жэшээтэй. Тиигэжэ тэдэнэр 1.330 мянган түхэригэй хэмжээнэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээhэн байна бшуу.

Гадна студентнэр хүдөө нютагуудай хүн зондо лекци уншадаг, хөөрэлдөө хэдэг, hургуулинуудай кабинедүүдые түхеэрэлсэдэг hайн ёhо заншалтай. Үнгэрhэн амаралтын үедэ студентнэрэй хүсөөр 61 концерт табигдаа. Тиихэтээ хамта хүмүүжэл муутай 86 үхибүүдые отряд дотороо абажа ябаа. Эдэ бүхы hайн жэшээтэ хүдэлмэриингөө түлөө хорин отряд хүндэлэлэй грамотада хүртөө, 38 хүбүүд, басагад ВЛКСМ-эй ЦК-гай тэмдэгээр шагнуулхаар зууршалагдаад бай

Ингэжэ hайн хэрэг туха гаа эндэ дурдахадаа, бида өөhэдынгөө хүдэлмэридэ дутагдалнуудые далдалха хүсэнэгүйбди. Институ студентнэрэй дунда хүмү жүүлхы хүдэлмэри үшө hаgahанда хүрэмөөр яб лагданагүй, хамтын б рануудта хүмүүжүүлх шэнжэтэй хүдэлмэри мүр эмхидхэгдэнэгүй, элдэб hо нирхол татамаар хэмж ябуулганууд үсөөнөөр э хидхэгдэнэ, заримашуул ни тын гурим эбдэнэ.

Энэ талаар институд партийна организациин хэ хүдэлмэринь, шиидхэхэ ас далнуудынь одоол олон гэ шэ. Тоосоото-hунгалт партийна суглаанай бол до, коммунистнууд анхара абтамаар hанамжа дурадха нуудые оруулhан, шүүмж хы ажаглалтануудые хэ байна. Тэдэнэй үндэhөөр и ститудай партком, парти бюронууд тусхай хэмж ябуулга хараалжа, саашад студентнэрэй дунда хүмү жүүлгын ехэ хүдэлмэр ябуулха байhаниинь дамж гүй. Хүмүүжэл hайнтай, ну рам шангатай, эдэбхит студент hайнаар hура нийтын хэрэгтэ эрмэлзэлт гээр хабаадалсаха байh ниинь элитэ. Тиимэл ёhотойл эрдэм түгэс инже нер, политическэ талаар хатуужанги мэргэжэлтэ б лохо байна бшуу.

Энэ гол асуудалда комм нистнуудай, бүхы багшан рай эдэбхи хэшээл, ажа хэрэг зорюулагдаха зэрг тэй. Тэрэнэй бодото бэел парткомой хүтэлбэриин ш дабариhаа дулдыдаха бай

Ю. ДЫЛЫКОВ,
Л. НАВОДКИН,
Зүүн Сибириин технологическа институдай багшанар.

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД БЭЕЛҮҮЛЭГДЭНЭ

Сэлэнгын совхозой Вёршинскэ фермын коллектив юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Энэ жэлдэ тус коллектив үнеэн бүриhөө 3185 килограмм hү haaxa уялга абаа hэн. Үнгэрhэн 11 hарын туршада эдэнэр үнеэн бүриhөө 3.085 килограмм hү hаанхай. Урдахи ноябрь hарада энэ фермынхид үнеэн бүриhөө 186 килограмм hү hааhан юм. Декабрьда энээнhээ үлүүлхэ хүсэлтэй. Тиигэжэ эдэнэр абаhан уялгаяа нилээд үлүүлэн дүүргэхээр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Вершинскэ фермын коллектив мүрысөөнэйнгөө дүнгүүд, саашанхи зорилгонууд тухайгаа хөөрэлдэжэ байна. Дундань совхозой парткомой секретарь М. ШАГДАРОВ.

Б. ГЫЛЫКОВЭЙ фото.

ТЭРГЭНҮҮД ОЛООР БҮТЭЭГДЭНЭ

Жэлэй дүүрэтэр үсөөхэн үдэр үлэбэ. Энэ үлэhэн үе соо үдэр бүри габшагайгаа хүдэлжэ, ехэ продукци бүтээн гаргаха гэhэн хүсэл зорилго республикымнай промышленна предприятинуудай коллективүүд урдаа табина. Олохон коллективүүд жэлэйнгээ даабари болзорhоонь урид дүүргэhэн тухайгаа мэдүүлнэд.

Шэнэ-Бэрээнэй заhабариин заводой хүдэлмэришэд байгша оной эхинhээ ехэ эдэбхи үүсхэл гарган, эршэмтэй шангаар хүдэлнэ. Заводой 500-гаад хүдэлмэришэд өөр өөрын социалис уялга абаhан юм. Мүнөө бүхы хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Тракторай тэргэнүүдые хэдэг цехэй коллектив илангаяа hайн үрэ дүн туйлана. Энэ коллектив hайн шанартайгаар продукци гаргажа, завод соогоо суурхана. Энэ түрүү коллектив байгша оной ноябриин 13-да жэлэйнгээ даабари дүүргээд, жэлэй дүүрэтэр 1000 тэргэ хэхэ социалис уялга абанхай.

Тус цех яагаад иимэ hайн үрэ дүн туйлаба хаб? Али эдэнэртэ ажаллаха тусгаар hайн арга боломжо байгуулагдаhан байгаа ха гү? Имэ асуудалнуудта харюу абахаяа тус завод ошогдобо. Заводой партийна организациин секретарь Андрей Петрович Тютринтэй уулзабабди.

— Тракторай тэргэнүүдые хэдэг цехэй коллектив энэ жэл соо ехэл hайнаар хүдэлжэ байна. Шэнэ онол арга, оньhон техникэ үргэнөөр хэрэглэдэг болоо. Ажалай журам hайнаар сахина, хүдэлмэриин саг дүүрэнээр хэрэглэнэ, — гэжэ Андрей Петрович хөөрэнэ.

Цех соо оробобди. Оньhон түхеэрэлгэнүүд, станогууд нэгэ жэргэдэ хүдэлнэд. Цехэй начальник Владимир Дементьевич Бельскитэй танилсабабди. Гушаад наhанай, дунда зэргын бэетэй хүн бидэнэй альга шангаар адхан мэндэшэлэлсээд, кабинедтээ уриба. Түмэр дамжуураар хоёрдохи дабхарта гарабабди. Эндэhээ бүхы цех альган дээрэ шэнгеэр харагдана. Эндэ ехэ анхарал табигдана. Цехэй эрхим слесарь-хабсаргагша Степан Федорович Шитин залуу хүдэлмэришэдэй ёhотой багшань болонхой. Тэрэ тракторнуудай тэргын урда мөөрнүүдые яажа суглуулдаг тухайгаа хөөрэжэ, харуулжа үгэдэг.

С. Ф. Шитин халаан соогоо 30—32 комплект суглуулжа, даабаряа 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм. Залуушуулда хөөрэхэ, ойлгуулха юумэн яhала бии. Мүн тэрэ залуу нүхэдэйнгөө бүтээhэн продукциин шанарые ехэл нарнинаар шалгажа, зүбшэл заабари үгэдэг.

Үдын сайлалгын хойно цех соогуур ябабабди. Слесарь-хабсаргагша С. Ф. Шитинэй хүдэлжэ байhан участогта хүрэжэ ерэбэбди. Наhатайшаг, хүрин хара шарайтай, нюдэндөө шэлтэй хүн ехэл шумууhанаар хүдэлжэ байна.

— Хүдэлмэришэдтэмнай hаад хэжэ бү орхигты, — гэжэ арадамнай хүнэй бар-бар дуугархадань эрьебэбди.

бүтээгдэhэн тэргэнүүд ороноймнай олохон область, хизаарнуудта эльгээгдэжэ, хүдөө ажалшадай hайшаалда хүртэнэ.

— Бидэнэр байгша он соо 6500 тэргэ хэхэ даабаритай hэмди. Тэрэнээ ноябриин тэн багаар дүүргээбди. Түсэбhөө гадуур бүтээгдэhэн тэргэнүүднай сүм республикын колхоз, совхозуудта эльгээгдэхэ юм. Мүнөө гол зорилгомнай гэбэл, шанарай түлөө тэмсэл болоно, — гэжэ В. Д. Бельский хөөрэнэ.

Энэ цехтэ олон жэл хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоhон хүдэлмэришэд олон юм. В. Бельский хургаа даража байгаад, тэдэнэйнгээ нэрэ обогыень дурдаха юм. 36 хүдэлмэришэд өөрын тамгатайгаар продукци гаргана, 120 хүдэлмэришэдтэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ соло олгогдонхой. Түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые бусадта дамжуулха хэрэгтэ

Урдамнай багжагар том бэетэй хүн энеэбхилжэ ба ба. Энэмнай тэргэнүүдые хабсаргадаг участогай ма тер Перфил Петрович Фед тов мүн байшаба. Хүдэлм ришэдэйнгөө ажал хэрэг т хай хөөрэнэ. Участогтань хүн хүдэлдэг юм байна. Бу тадаа даабаряа дүүргэд

— Долоодохи жэлээ эн хүдэлнэб. Слесарь-хабса гагшын 3-дахи разрядтай б лонхойб. Электро-утаhан дые хабсаргадаг хүм, — гэ М. А. Хмелёва бидэнэ хэлэн, элдэб үнгын ута нуудые эршэлнэ. Утаhану дые hэлгэбэл, буруугаар х саргабал, голодоhон гара Слесарь-хабсаргагша М. Хмелева hүүлэй табан я соо нэгэшье голодоhо г гаагүй байха юм.

Мастер Перфил Петро Федотовой даадаг участо хүдэлмэришэд манай ерэ үдэр 30 тэргэ хэхээр зо го табяад, хүдэлжэ байб Үдын сайлалгын урда 16 тэргэ хабсаргаhан бай

— Халаанай дүүрэтэр тэргэ сохом лэ хабсар хабди. Энээндэ хүрэхөөр тальнууд сүм бэлдэгдэнх —гэжэ мастер П. П. Фед тов хэлэнэ.

Тус цехэйхид байгша о урлан нарижуулгын, ухаа зохёолгын 13 дурадхал ү лэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, мянган түхэриг арьбал

Дүршэл шадабаритай х дэлмэришэд шэнэ онол ар хэрэглээд, эбтэй зэтэйгэ хүдэлхэдөө, ехэ юумэ х шадана, урдахи зорил нуудаа бодото дээрэнь б лүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зү гарhaa) мастер П. П. Фед тов, слесарьнүүд Т. Г. Т фимов, К. М. Никитин шэл.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

Түсэбтэ табан жэлэ шиидхэхы, гурбадахи ж дэ газар таряалангай п дукци ехээр абажа, г рэндөө тушааха даабар үлүүлэн дүүргэхэ гэhэ бүхэсоюзна социалис м рысөөндэ оролсоhон Он хойн совхозой огороднин hанаhандаа хүрөө. Эд нэр байгша ондо гекта бүриhөө 246 центне овощ ургуулжа абаа Тэрэнэйнгээ ашаар гү нэй бэлэдхэлэй пунктда 1328 тонно овощ туша жа, түсэбөө 354 тонноо үлүүлэн дүүргээ.

С. ХАЛТУЕВ

***

Бэшүүрэй аймагай «По беда» колхозой малша hаалишад табан жэлэй гээ шиидхэхы, гурбада жэлэй түсэбые урагшат дүүргэхын тула ехэх оролдолго гаргана. Тус колхозойхид байгша он 7.370 центнер hү hааж 5750 центнер hү гүрэн худалдаха түсэбтэй ю Энэ түсэбөө декабри 19-дэ дүүргэхээр хараа на Жэлэй дүүрэтэр т сэбhөө гадуур үшөө 4 центнер hү гүрэндэ далдахаар зорижонхо

Ц. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ.

ШУБУУШАД АМЖАЛТАТАЙ

Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэжэ, Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудай шубуушад ажалдаа hайн үрэ дүн туйлаба.

Аймагай ажахынууд жэлэй үнгэрhэн 11 hара соо гүрэндөө 33 миллион үндэгэ худалдажа, түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо нэгэ хахад миллионоор олон үндэгэ тушаагаа. Харин нёдондонойхитой сасуулбал, 5,3 миллионоор олон үндэгэн бэлэдхэлэй пунктда оруулагдаа.

Энэ амжалта нэн түрүүн аймагай бүхы шубуушадай габшагай шангаар хүдэлhэнэй ашаар туйлагдаа. Бүхы ажахынуудта жэлэй эхинhээ хойшо хамта 37 миллион үлүүтэй үндэгэн суглуулагдаа гэхэ гү, али тахяа бүриhөө дунда зэргээр 208 үндэгэн абтаhан байна.

Илангаяа Сотниковскын шубуунай фабрикынхид үндэгэ олоор абажа, гүрэндөө худалдаа. Тус фабрика байгша ондо 34,7 миллион үндэгэ абаха түсэбтэй аад, мүнөө жэлэй эхинhээ хойшо 34,8 миллион үндэгэ суглуулаа. Өөhэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, фабрикын шубуушад декабрь hарада түсэбhөө гадуур 2,3 миллион үндэгэ гүрэндөө худалдаха зорилготой.

Аймагай шубуушадай дунда дэлгэрhэн мүрысөөндэ Елизавета Петровна Агапова эрхимлэжэ, тахяа бүриhөө 230 үндэгэ суглуулба. Мүн үниинэй шубуушад Л. И. Алексеева, О. Г. Колотухина гэгшэд инкубаторта даруулагдаха үндэгэ суглуулхадаа, тахяа бүриhөө 224—227 үндэгэ абаа. Тэдэнэр тус тустаа 8 мянган эмэ тахяа харууhалдаг юм.

А. НАГАСЛАЕВ.

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДhАА МЭДЭЭСЭНЭ

УКРАИНА:

НЭГЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭЙ БААТАРНУУДАЙ ГАБЬЯАТА ХЭРЭГҮҮДЫЕ ҮРГЭЛЖЭЛҮҮЛЭГШЭД

Ороohото ургамал, хартаабха, саахарай свёкло, лён ургуулжа абаха таба мянга гаран оньhожоруулагдамал, таряан ажалай звенонууд нэгэдэхи табан жэлэй баатарнуудай нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө мүрысэhэн байна. Энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдэй нэрэ солонь hаяхан элирбэ.

Дзержинскэ районой «Украина» колхозой Л. Г. Полупанай звено гектар бүриhөө 571 центнер саахарай свёкло суглуулаа. Энэ түрүү звенодо суута табан зуутанай, Социалис Ажалай хоёр дахин Герой Мария Марцунай нэрэмжэтэ шан барюулагдаа. Мүн лэ «Украина» колхозой Н. Д. Колесингэй оньhожоруулагдамал звеногоорхид баhал иимэ шанда хүртэбэ.

Черняховско районой «Украина» совхозой Николай Афанасьевич Евпагай хартаабхашад гектар бүриhөө 337 центнер түмhэ хуряажа, табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлые эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр тэмдэглээ. Эдэнэртэ Социалис Ажалай Герой Марта Худолийн нэрэмжэтэ шан барюулагдаа.

Щорсын нэрэмжэтэ колхозой Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. С. Сербинэй звено льноводуудай дунда эрхим үрэ дүн туйлажа, Социалис Ажалай Герой Надежда Загладын нэрэмжэтэ шанда хүртөө.

Житомир.

РСФСР:

КОРПУС ДЭЭРЭНЬ УЛААН ТУГ ДАЛБАНА

Камска автомобилиин мантан томо заводой барилгашад, хабсаргагшадай туйлаhан ажалай илалтын хүндэлэлдэ Набережные Челны хотодо Улаан туг үргэгдэбэ. Заводой дизельнүүдэй гол корпусой барилга тон богони болзор соо—25 hарын туршада — бэлэн болгогдоhон байна. hаяар тэрээн худар халуун уhан оруулагдаха, технологическа түхеэрэлгын hууринууд табигдаха.

СССР, ФРГ, США, Итали, Франциda бүтээгдэhэн ехэ бүтээсэтэй станогууд тус заводто тодхогдохо. Ехэ хүсэтэй 250 мянган дизельнэ двигатель жэлэй хугасаа соо тэрэнэй цехүүдтэ бүтээгдэн гаргагдахаар хараалагдана.

Казань.

УЗБЕКИСТАН:

ШЭНЭ ЗҮЖЭГҮҮД

М. Горькиин нэрэмжэтэ Ташкентын академическа ород драмын театрта дүшэдэхи сезон нээгдэбэ. Түрүүшын үдэр Г. Гориной «Забыть Герострата» гэжэ зүжэг табигдаа. Мүн ондоо шэнэ юумэн гэбэл, А. Цагарелиин «Хозяйка Авлабара» гэжэ зүжэг табигдахань.

Шэнэ сезонойнгоо репертуарта олон шэнэ найруулга оруулба. М. Горькиин «Жизнь Клима Самгина» гэhэн романаар бэлдэгдэhэн «История пустой души» гэжэ зүжэг табигдаха.

Ташкент.

КИРГИЗИ:

ГАЗАР ДОРОХИ УhААР

Кара-Дарья мүрэн шадархи нуга талада арбан фонтанай табигдахада, hаяхан эмхидхэгдэhэн «Джида» совхозой таряалан худар уhан халбайн тараба.

Газар дорохи уhан Урда Киргизэй тала дайдые ундалуулха шухала нөөсэ болоно. Хлопок таридаг голнуудта, Алайска, Ферганска, Чаткальска гүбээнүүдэн хаяагаар hүүлэй үедэ хэдэн зуугаад нүхэн үрэмдэгдэhэн байха юм. Аяма халуунай үедэ хэдэн мянгаад гектар газар уhалагдадаг.

Үрэмдэн малтадаг бригаданууд арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ үшөө далаад худагуудые байгша ондо малтаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhаа нилээд олон.

Ош.

МОЛДАВИ:

«ЭРХИМ» СЭГНЭЛТЭТЭЙГЭЭР

Днестр шадарай Сороки хотодохи оёдолой фабрикые шэнэдхэн hэльбэхэ, үргэдхэхэ хүдэлмэри дүүрэбэ. Эндэхи үйлэдбэриин дүрбэн дабхар байшан «эрхим» гэhэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушаагдаа. Үхибүүдэй гадар хубсаhа оёхо тусхай шэглэлтэй тус предприятиин хүсэн хоёр дахин дээшэлhэн байна. Эндэ бүтээгдэhэн продукци Россин Федерациин олон областьдо, мүн Казахстан болон Узбекистанда эльгээгдэдэг юм. Ерэхэ жэл эндэ 800 мянган эдлэл хэрэгсэлнүүд бүтээгдэдэг болохо.

Сороки.

(ТАСС-ай корр.).

№ 37

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

- Намтарай хуудаһанһаа абтаһан мүрнүүд.
- *Шэнэ шүлэгүүд.*
- Һургуулиһаа мэдээсэлнүүд.

ХҮН БОЛОХО—БАГАҺАА

Цырен Дулма ДОНДОКОВА

УЛААХАН ХУУДАҺАНУУД

«Хүн болохо—багаһаа»... ...ээ нэгэтэ, урдын урда ...та гү, али хожомшог юм..., нэгэ сэсэн буряад хүнэй ...анһаа мүндэлһэн энээхэн ...һон үгэ манда хүражэ ...эһэн бэзэ. Энэ үгын гүнзэгы удха мүнөөшье хуушараагүй, хуушархашьегүй.

— Бага наһанайнгаа намтарһаа һургаал боломоор юумэ бэшэжэ, эдир уншагшадтамнай бэлэглыт,—гэжэ ондэ поэтесса Цырен-Дулма Дондоковада хандаһан байгаабди. Һаяхан поэтесса бэшэһэн юумэеэ редакцида асаржа үгэхэдөө, «Хүн болохо багаһаа» гэһэн саг үргэлжын гаршаг бии болгоё гэжэ дурадхаа. Мүнөө тэрэ гаршаг доро гараһан юумэнүүд үхибүүдтэ туһаламжа болохо аалам, һанал бодол түрүүлхэ аалам гэжэ һанаатай, түрүүшын материал эдир шүүлэй анхаралда дурадхабабди.

***

...Энэ намарай сентябрь һарын нэгэндэ манай хото хү...гэй һургуулинуудаар хэды олон хонхо жэнгиржэ, хэды ...он һурагшадые хэшээлдэнь уряалһаар, нилээн олохон ...ног үнгэрөөд байна. Таанад — һурагшадшье һуралса...йнгаа харгы замда орожо шиидэнхэйнүүдтэ. Хабтаһа...уд соогуууртнайш түрүүшын сэгнэлтэнүүд ээдэеэ баяр...улха гү, али голхоруулха юумэнүүд бии болоожо эхилэн...й бэзэ?

Хэр, магад, таагүй сэгнэлтын танай толгойдо тудаша... болоо һаань, дары түргэн хэмжээ абажа, өөрыгөө бага ...а хатуу журамда табижа, тэрэ «нүгэл муутые» үгы ...эгүйдэ болёо гээшэ ааб даа. Урданай баатарнууд бэеэ ...нгадхахын тула хадааһан дээрэ унтадаг һэн гэжэ түү...тэй һааб даа, харин таанад нэгэ хэды үдэшэ бүмбэгэ, ...но намнангүй, столдоо өөрыгөө хадааһаар бэшэ, тэ...лээрэ хадажа, һула-һула газарнуудаа шангадхажархи...да, баһаш муу байхагүй юм ааб даа.

Зай, залуу нүхэдни, энэ һургуулиин хонхонуудһаа ...дна, үшөө нэгэ «Хонхо» газетымнай хуудаһанда жэн...рдэгыень таанад һайн мэдэхэ байха ёһотойт. Энэ «Хон...» таанадта баһал жэнгиржэ байгаа һаа, туһатай, һонир...той, ямар нэгэ сэдьхэлэй хангалта абаха, һургаал аба..., хүмүүжэхэ ушарнуудта нүлөөтэй байхаһаа тадна, ...эдынтнай шадабаряа туршалгын, түмэр хайлуулгын ...ргэтэй жэшээ һаа, зүйтэй байха даа. Манай буряад ...ан зохёолшод булта энэ хөөргын эшэ барижа, өөһэ...нгөө зохёолнуудые эндээ дабтажа, мүлижэ гаргаһа..., гаргадагшье байна. Теэд энэ «Хонхын» улам шан...ар жэнгиржэ байхын тула таанар, бидэнэр энээндэ ехэл ...аралтайгаар хандаха ёһотойбди. Энэ «Хонхо» минии... шэхэндэ ханхинадаг лэ даа, тиихэдэнь дуудаһан тэ...энь ошожо, хэлэһыень дүүргэхэ саг болодог. Сентябрь ...рада болоһон манай богонихон хөөрэлдөө шагнагты:

ХОНХО: «Хонходомнай» декабрь һара соо гаралсаха ...оолта даа.

БИ: Шарлуухайгаа асаруужам.

ХОНХО: Шүлэг бэшэ, ямар нэгэ хүмүүжүүлгын удха...й статья бэшээ һаатнай, һайн байгаа. Уран зохёолшо ...ша хоёрой зүгһөө хөөрэхэдэтнай, һонин байха ха юм ...а.

БИ: Тиихэб гээдш орхихогүйб. Шарлуухаймниш хой...о гараба хэбэртэй. Бэшэхэ юумэн тухайгаа бодоно ...б... Нэгэ шэхэндэм «Хонхын» жэнгирээн, нүгөө шэхэн...я бага наһанайм шэнхинээн...

Теэд яахаб... Хоёр тээһээ бахим баригдаад, холуу-уу ...а гээгдэшэһэн хонхо бага наһан хоёр тээшээ ошохол, ...охол болоо ааб даа...

...үндэтэ үхибүүд, «Үе сагайнгаа гуурһаар» гэжэ суглуул...ри ном сооһоо «Ши, намар, бү уйда» гэһэн шүлэгэй ...эг эндэ үгэбэб. Эндэ хэлэгдэһэн басагахан багаханшье ...а, ажал хэжэ, эхэ газараа малтажа, эдеэ ургамал ...дэржэ, ажабайдалай хүнгэн бэшэ замаар ябахадаа, ...эхэдээ, зобооб гэжэ һананагүй, харин ямар нэгэ сэдь...лэй хангалта абаа гэжэ хэлэхээр бэзэ?

...Тулажа ерэбэ һаглагархан,
Тугал туулмагтай басагахан,
Шүшэгэрхэн харахан гартаа
Шүмэгэрхэн тибһэнэй гадаһатай,
Тугал туулмагынь дүүрэнхэй,
Туйлай ехэ «олзо» үргэлэнхэй.
Бүхэли үдэрөөрөө ажаллааш даа,
Бүхэнтэ-Майлаяа дабааш даа.
Эхэ газарайнгаа шэмые
Эреэхэн туулмагтаа суглуулааш.
Хэды намарай эдеэе
Хээ хабши туулмагтаа?
Хэды наһанай дүршэлые
Хэмжээ хабши эхэ нютагтаа?
Жаахан шинии иимэ байһанда
Жаргалта байдалай үнэ сэн
Замби дээрээ сэгнэжэ шадааб.
Заяаһыень газарайнгаа, магад,
Эреэхэн туулмагтаа суглуулжа абаад,
Эршэтэ ажалаа эндэһээ захалааб.
Тэхэреэд буса даа, тибһэшэн басагахан,
Тэхэреэд буса даа, тэршээхэн наһам,
Ши намар, бү уйда,
Шэрүүн нулимсаар бү уйла,
Дуратайб шамдаа һайхандаш,
Даруухан эхэдэл байһандаш.

Энэ шүлэг уншаад, байхадаа, ямар бодолнууд толгой...тнай ороноб, тэрэнэйнгээ бүгэдынь дүн гаргана ааб...т даа, харин **танилсахын тэмдэг хөөрөөн гэдэг,** тиимэ...э би танда багынгаа дурасхаалта улаахан гурбан хуу...һан тухай хөөрэжэ үгэһүү.

Нэгэдэхи улаахан хуудаһам

Абгамни багша һэн. Тэрэ жэлдэ, минии энэ түрүүшын ...аахан хуудаһанай бии болохо жэлдэ Хахирай Үртөөдэ, ...най нютагһаа наашаа, Дээдэ-Үдэ тээшээ, табяад модо... талада Шэтын тракт дээрэ һууриҗаһан ород гэхэ гү, ... хэрээснэг зонтой тосхондо абга багша боложо ошоо... ха. Үхибүүдгүй, һамгатаяа хоюулаа һургуулиин...йшан соо баруун хойтохи багахан таһалга соо байр...даг байгаа. Тэрэ үбэл намайе айлшалуулха гээ ха, би ...ихэдэ үшөө һургуулида ороо үды ябааб.

Абгындаа айлшалжа балай налайһан, үлүү юумэ хүр...энэш юумэн үгы ха. Ошомсоороо, гэртээл бусаһайб гэ... һанадаг болооб. Байдални нэгэ тиимэл хабшуу һэн ...а, би абгатанһаа хоюуланһаань гайхадаг байгааб. Гай...жа байгаад, юунэй айлшалалтан болохоб даа. Гурбуу...н эдеэлхээ һуухабди, энээхэн үедэ би өөрыгөө хэхэ га...раа олодоггүй һэм. Тиимэ дээрэһээ ямар нэгэ юумэ ...жэ һууха ушартай болоно...Хамараал ухашалдаг бай... һэн хаб даа. Абга эдеэлхэ бүхэндөө намда «Хамараа ... ухашала» гэхэл даа. Теэд би болихо юумэ бэшэб ...а, шортоо.

Тэрэ минии түрүүшын улаахан хуудаһанай ирагдаха ...иин урдуур абгын бишыхан таһалга соо хоёр хүнэй, ...га зээ басаган хоёрой хоорондо бүхы наһан соонь ...дьхэл зүрхэндэ үлэһэн тэмсэл болобо ха. Үдэшэлэн ...элжэ һуутараа, Мухаадиимнай (тиихэдэ ойро шала...ихимнэй, илангаяа абга намайе **Мухаадии** гэдэг бай...а)баһал хамараа ухашалжа һууба ха. Абгыншье тэсэ...ри һалажа, Мухаадии айлшанайнгаа нюур руу аль...дажархёо ха. Хүндэ, эхэ эсэгэдээш үбһөөр хүрүүлэ... Мухаадии нюуртаа улаан дүлэнэй нялдашаһан шэн... үбшэндэ хайруулан, нюдэнһөө эжэ эхигүй соб-соб уһа ...һаан, улаахан хасар дээгүүрээ халтируулан, байһан га...ртаа байшаба. Удаан соо Мухаадиин голхорһон сэдь...м номгоржо үгэбэгүй, нулимса дээрэ дээрэһээнь эль...жэл байха юм. Иимэ юумэнэй болоод байхада, Мухаа...ида зөөлэхэнөөр хандаха дэбдихэрһээнь ондоо юумэ ...багүй. Хара эртээр Мухаадии дэбдихэртээ орожо, һа...а алдан хэбтээ һэн: «Муу юумэнэй хойто тээ заабол ...н юумэ болохо ёһотой» гэжэ эжынь хэлэдэг ёһоороо ...өөшье шэхэндэнь хэлэһэн шэнги болобо. Эжынь үшөө...е олон юумэ хэлэбэ. Мухаадии эжыгээ шагнажа хэб...тэрээ унташаһан байба.

Һүни гэнтэ хүнэй сонхо шангаар тоншохо дуулдаад, орожо ерэн гэхэдээ, һургуулиин харуулшан Гаврил дээрэ дээрэһээнь дуугарна:

— Сэрэг дайн сэргэдэ буухаа байна. Сагаантанние улаантан намнажа ябана гэнэ. Сагаантан тахалай таршаа хорхойн тарянда бууһан шэнги, юумэ хюдаад лэ гарана гэнэ.

— «Гэнэ, гэнэ»... Утэр шаргадаа моридоо оруула.. Ерэхэһээнь урид гэртээ хүрэжэ үзэе.

Абгын абгайхан хамаг юумээ хуу хам-хум гэжэ байтараа:

— Энэ эһээһэн талхаа хаяха зон гүбди? — гэжэ абга тээшэ асуунгяар хараад зуг татаба.

— Һан зөөриеэ юундэ хаяха юмбибди. Ши эһээлтээ, бм Мухаадиигаа хоёр хүлэйнгөө хоорондо хабшуулаад гүйлгэлдэнэ аабзабди.

Уданшьегүй һур-һар гэлдээд, шаргада һуулган болобо, абгатан шоно захатай һүбхэгэр сагаан хонин. дахатайнууд, хара хашабаа шаргынгаа хойто тээ, эгээн үргэн тээнь һууһан аад, обойлдоод багтажа ядана хэбэртэй. **Эһээһэн талхан бидэ хоёршье хүлнүүдэй хоорондо хоноолдошобобди.** Дахын хормойнууд сооһоо гансал минии **толгой шохойно. Һайнш юумэ,** мууш юумэ боложо байһыень ойлгоногүйб. Намдал хадаа һайн юумэ боложо байна хэбэртэй...

Үбэлэй дардам сагаан харгы хоёр сабдирай туруудта альгадуулаад лэ, баһал уһа нюдэн болоһон шэнги, хойномнай юумэ зурыгаад харлана гэхэ мэтээр олон бодолнууд Мухаадиин толгой соо ороно.

— Хүнние сохидог хадаа абга сагаантан гээшэ, би улаантанби, би улаан нарандал улаахабби, — гэжэ өөрынгөө бодолдо баярлан һуутараа, Мухаадии унташаба.

Мухаадиин һэрихэдэнь, наран гараха болошонхой, абгынгаа газаа ерээд, шаргаһаа буулган боложо байба. **Үнөөхи эһээһэн талханиинь обойшонхой!**

Янгинама үбэл дунда, үшөө тиигээд газаа иишэтэрээ эһэшэһэн талхаа хараад абга хэлээгшэ һэн:

— **Энэ ягаа** дэлгэр баянаар ерэһэн улаантан гээшэб, Шэнэ баатар түрэбэ гээшэ гү?

— Тиигээ, хэндэш диилдэхэгүй баатар, минии улаахан баатар, — гэжэ Мухаадии хэлэжэрхёод, гэрэй хойгуур гүйгөөд ябашаба...

Игэжэ минии хуби заяанда бордоһоор ирагдаһан түрүүшын улаахан хуудаһан бүхы наһанайм дэбтэрэй эхин боложо үгэбэ.

Хоёрдохи улаахан хуудаһам

Жэл сагай ошохо, үнэхөөрөөл, ном дэбтэрэй хуудаһа иражэ байһандал ха юм даа. Зарим жэлнүүд ирагдаад-ирагдаад лэ, ямаршье мүр сараа гэхэ гү, бар хээ орхингүй үнгэршэхэ. Зарим хуудаһануудынь ээндээ али нэгэ удха шанартай, хурса шэрэ будагаар шэрдэһэн, тусгаар тэмдэгтэй байха.

Минии дэбтэрэй хоёрдохи улаахан хуудаһан баһал хүн болохо, зүб бодол олохо, үзэл сэдьхэлэй хүмүүжүүлгэ абалгада ехэл удха шанартай байгаа. Юун бэ гэхэдэ, хүнэй наһан соо оршон тойрон байдалдаш гү, али хүн зоной харилсаандашье шамда хабаатай, үгышье юумэ болохо жол байдаг ха юм даа. Энэ мэтын юумэнүүд шинии ухаан бодолдо нүлөөлжэл байха. Ши эдээн тухай зүб шиидхэбэри абаха ёһотойш, зүб шиидхэбэри шинии саашанхи ажабайдалдаш, харгы замдаш нүлөөтэй. Эгээл эндэ эхэ, эсэгын, гэр бүлын табисуур зүб байгаа һаа, үхибүүн бага байхаһаа хойшо хоёр хүл дээрээ бата бэхи тогтоно, үгы һаа, һалхинай үлеэһэн тээшэ найгаха болоно. Илангаяа эсэгын үзэл бодол зүб байгаа һаа, далай шэнги ажабайдалда тамархалаш, ямаршье мана шуурга ото һэтэ гэрэлтэхэ хараа одонш боложо үгэнэ. Манай эсэгэ бидэнэй багаханууд байхада, табан хурган шэнги табан үхибүүгээ урдаа жэрылгэжэ байлгаад, «Улаанхан занданаа дуулагты» гэдэг һэн. Энэ дуратай дуугаа манда дуулуулжа,хэды сэдьхэлээ ханадаг байгааб даа! Тэрэ үедэ энэ дуун шэнэ байдал асарһан, хубисхалай дуунуудай нэгэндэ тоотой байгаа.

Зүб хараа бодолтой хүн бололгодом эсэгын хүмүүжэл, эсэгын нүлөө ехэ ааб даа. Наһанайм дэбтэрэй хоёрдохи улаахан хуудаһа абамни үгэһэн юм.

Гурбадахи улаахан хуудаһам

Манай эуһаланай хойгуур, 2—3 модоной хараада Шэтын тракт зурыдаг байгаа. Бидэ үхибүүд үглөөгүүр бодоод, хараасгайн дальбарааннууд шэнги, хорёо дээгүүрээ жэрылдэжэ һуутаад, нюсэгэн хадануудаймнай үбэрөөр сар гэхэдэ сар бэшэ, морин гэхэдэ морин бэшэ юумэнүүдэй бууе һомон гүйлдэхые хаража, гайхалаа баража ядан, шангаар хашхаралдаха, арсалдаха, буляалдаха дуратай һэмди:

— Һүү, ягаа муухай хурдан юм!

— Хүзүүгүй хадаа энэ иимэ хурдан.

— Энэс үльгэрэй морин гээсэ!

— Морин бэсээ, масиина гэнэб самда!

Нэгэтэ нигэлдэһээр байтарнай, нэгэ мухагарынь манай руу шуумайса буужа ерэбэл даа. Бидэшье хорёо дээрэһээ бурд харайжа буухамнай буугаад, унахамнай унаад, бэе бэеэ дарасалдан, гэрэй саагуур углуу шанаа тойроод үгы болошобобди. Нэгэ хэды болоһон хойно эжымнай:

—Ерэгтээ, үхибүүд, баабайнтнай нүхэр ерээ,—гэхэдэнь, бидэшье хултагашалдаһаар бии болообди даа. Соо гэтэһэн хүмнай баабаймнай нүхэр, сагаантание үлдэлсэжэ ябаһан, фронтһоо ерэһэн хүн байгаа. Ялагар хара арһан хубсаһатай, ташаан дээрээ жаахан буу зүүнхэй.

— **Энэ машинада һуугаад, намтай гүйлгэлдэхэ дуратай хүн байна гү?** — гэхэдэнь, ахай бидэ хоёр урагшаа **даб гэбэбди. Ахай бидэ хоёрые нэгэ үлгыдэл адли юумэ** соо һуулгажархиба. Түршэгэнөөд лэ, хэлтэгэнэхэдэнь, ёһоор айдаһам хүрөө даа, ябан байтараа. аймхайгаа баярни диилээд, зосоомни найр нааданай боложо байһаншуу, һэрд гээд лэ Боро-Толгойн тэндэ ябашабабди. Һэрд гээд Элһэн-Добо, Зосоо-Бээр ябаад ерээлди даа. **Игэжэ минии гурбадахи улаахан хуудаһан машинын гүйдэл соо хүштэй һалхинда ирагдаа...**

***

Хүндэтэ үхибүүд, би танай анхаралда өөрынгөө бага наһанһаа тон богонихон гурбан хэһэг абажа, сэдьхэл бодол, үзэл шүтэл, тобшоор хэлэхэдэ, энэ бишыхан хүнэй бүхы дотор оюунай бии болологдо энээхэн гурбан улаахан хуудаһан гол боложо үгэһыень хөөрэжэ үгэбэб. Бүхы минии дуран — Эхэ орондоо, Коммунис партидаа, арад зондоо, ахамад дүүнэртээ эгээл эндэһээ энээхэн гурбан улаан хуудаһанһаа эхи табижа гарана. Минии һэшхэл, ажал хүдэлмэридөө хандалга баһал эндэһээ эшэтэй. Хүнэй хүн бэеэ ололгондо хэды тиимэ нүлөөнүүд «хэхэ ажалаа» хэжэл байдаг гээшэб. Баһа муул нүлөөнүүд байжа болоно ха юм даа. Хэды олон багын наһанууд даншье һаа, хараа бодолгүйгөөр үнгэршэдэг бэ, наһанай үндэр дээрэһээ харахада ехэл эли байдаг даа.

Манай дружинада 13 отряд бии. Эдээн соо хоёр түрүү отряд: наймадахи классай Николай Петровой нэрэмжэтэ, 6-дахи классай А. А. Мотавкинагай нэрэмжэтэ отрядууд болоно.

ЖЭГДЭ АЛХАМААР ДАБШАЯ

Бүхэсоюзна пионерэй организацида Ленинэй нэрэ олгоһоор 50 жэлэй ойдо манай дружина бэлдэжэ байна. Ленин багшын үндэр нэрэдэ хүрэмөөр һуража, энэ ойе угтаха гэжэ манай һургуулиин бүхы 333 пионер оролдоно гээшэ. Олонхи отрядууд нэгэдэхи четвертиие һайнаар дүүргээ.

Һайнаар һурахын тулада оролдохын хажуугаар манай пионернүүд шадалаараа түрэл «Дружба» колхоздоо туһалдаг байна. Үнгэрөөшэ зундаа һурагшадай хоёр бригада үбһэнэй хүдэлмэридэ ябаа. Намартаа хартаабха малталсаа.

Үбэлэй сагта бүхы фермэнүүд, отаранuудые манай отрядууд шефтээ абаад, туһалжа байдаг. Юу хэнэбибди? Малай байра соохиие сэбэрлэлсэдэгбди, малда үбһэ үгэлсэхэ мэтын ажал хэлсэдэгбди. Һайндэрнүүдтэ колхозой дүрбэн һууринда, хонишодой отарануудта концерт табидагбди.

Манай хүндэтэ пионернүүд — колхозой үйлэдбэриин түрүүшүүл, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадые һургуулидаа урижа уулзадагбди, эдэнэр һонин-һонин юумэнүүдые хөөрэдэг юм. Манай колхозой хэдэн түрүүшүүл Ленинэй орденоор шагнагданхай. Эдэнэрые урижа хөөрүүлдэгбди.

Хоёр дабхар гоё гэгшын шэнэ байшан соо һуралсанабди. Колхознай энэ байшан барижа үгөө. Эндээ ороһоор хоёрдохи жэлээ һуралсажа байнабди. 420 хүнэй һууритай, олон кабинедүүдтэй, эдээнээ сэбэрээр байлгаха, хямгадаха гэжэ оролдодогбди.

Интернациональна харилсаанай клуб манай дружинада хүдэлдэг. Олон союзна республиканuудай, мүн Монголой Арадай Республикын пионернүүдтэй бэшэг абалсанхайбди. Монгол ороной Алтан-Булагай долоодохи һургуулиин үхибүүдтэй барисаатай болоһомди. Һаяар эндэһээ делегаци манайда ерэхэ ха. Мүн бидэнэршье эдэ ханинартаа айлшалха хүсэлэнтэйбди.

Манай пионерэй организаци баян түүхэтэй. Аяар гушаад жэлэй түүхэ суглуулжа бэшэнэбди. Түрүүшын пионернүүдэй памтар олдонхой. Игэжэ түүхэеэ улам баян удхатай болгохын тулада түрүүшын пионернүүдэй заяае улам дээрэ үргэжэ ябахын тула бултааран оролдонобди.

Түмэн ДАРМАЕВ,
Бэшүүрэй аймагай Хэрээтын дунда һургуулиин дружинын соведэй түрүүлэгшэ, 8-дахи классай һурагша.

***

ХУРЯАНГЫГААР ҺУРАГША ТУХАЙ. Наймадахи классай һурагша Түмэн Дармаевтай Хэрээтэ нютагта һая танилсааб. «Буряадай пионер» гэжэ радио-дамжуулгада үгэ хэлэхэеэ бэлдэжэ байба. Хажуудань ахалагша пионервожата Буда Дабаевна Номликова һуулсана, радиогоор хөөрэхэ юумыень тобшололсоно. Тингэхынгээ забһарта вожата Түмэн тухай хуряангыгаар хөөрэжэ үгэбэ.

— Манай һургуулиин отличник гээшэ. Дружинын соведэй түрүүлэгшэ. Үнгэрөөшэ зун Түмэн математикын олимпиадада аймагтаа, Улаан-Үдэдэ хабаадаад, 7-дохи классуудай һурагшадай дунда нэгэдэхи һуури эзэлээ һэн. Тиигэжэ Новосибирскдэ олимпиадада хабаадаа. Эндэхи һорёоной һүүлээр Түмэнние Новосибирскын университедэй дэргэдэхи физико-математическа һургуулида үлөөхэ гэһэн байгаа. Теэд эндээ гэртэхиниинь Түмэнгүй байжа шадахагүй (багануyд дүүнэртэй, эжынгээ баруун гарынь юм) дээрэһээнь заочноор энэ һургуулида ороод ерээ,—гэжэ Б. Д. Номликова намда ойлгуулба. Халаг даа, тэндэл ошожо һураха хүбүүхэн һэн ха даа гэжэ зосоогоо һанажа һуутарни:

—Физик-математигон, — гэжэ Түмэн намда ворюута ойлгуулба.

— Бүхы предмедээрээ һайн һурадаг гү?—гэжэ вожата-багшаһаань асуухадам:

— Бүхы дээрээ бэлигтэй хүбүүн лэ дээ,—гэжэ Буда Дабаевна хэлэбэ.

Эрхим һайнаар һурахынгаа хажуугаар Түмэн һургуулиингаа нийтын ажалда хабаададаг гэжэ дээрэ тэмдэглээ һэмди. Пионерэйнь организаци ехэ ажал ябуулдаг байна. Организацинингаа түүхэ суглуулжа бэшэнэ. Түрэл «Дружба» колхоздоо шадалаараа туһалдаг, ажалдаа шалгарһан түрүүшүүлдэ баглаа сэсэг барюулаад, амаршалжа, ахамад зоноо баярлуулдаг һайнтай.

Д. ЖУГДУРОВА.

Жан **ЗИМИН.**

ХАЙША

«Хан» — гэһэн
Хайша,
Хатуу хурса
Хайша.
Хониной хөөбэри
Нооһондо
Хурсадажа ороһон
Хайша.
Нарин зөөлэн
Нооһыень
Хирбэжэ абаһан
Хайша.
Обоо сомоо
Нооһые
Олон машинада
Ашуулһан
Хүсэ ехэтэй
Хайша,
Зэбсэг болоһон
Хайша.
Бараан сэмбэ,
Бүд торго
Хайшалжа үгэһэн
Хайша.
Хамсы, хормой
Тайража
Тааруулһан
Хайша.
Энгэр, арые
Гоёор,
Эсхэжэрхиһэн
Хайша.
Костюм, үмдэ,
Самсые
Бүридхэһэн
Хайша.
Хубсаһа хунар
Хүн зондо
Оюулжа үгэһэн
Хайша.
Ажалшань даа —
Аргагүй,
Хүдэлмэришэнь —
Хэмжээгүй.
Эсэхэ сусахые
Мэдэхэгүй,
Элихэ гажахые
Ойлгохогүй
Ажал ехэтэй
Хайша,
Алдар солотой
Хайша.

БОРОО

Үреэ морндой
Заншалаар
Үрлэн зөөжэ
Табилуулба,
Тэнгэри доогуур
Табарба,
Тооһо татан
Тангарба
Бүдэрхэдэнь
Туруунһаань
Сагаан галнууд
Сахилба,
Газар ехээр
Доһолбо.
Турьяхадань
Хамарһаань
Аадар уһан
Адхарба,
Булгихадань
Бэеһээнь
Бороо ехээр
Оробо,
Үргэлжэ үер
Болобо.

ШЭНЭ ҺУРГУУЛИДА

1973 ондо Улаан-Үдын 14-дэхи һургуули шэнэ байшантай болоо һэн. Бүхы дээрээ тэрэ 6000 дүрбэлжэн метр талмай эзэлдэг. Һургуули өөрын бассейнтэй, спортивна болон киногой залнуудтай. Эдир мэргэшэдэй һамаархын тула сагаалса буудаг газар байха.

Түргэн саг соо гушаад кабинет шэмэглэгдээ. Кабинедүүдые түхеэрхэ хэрэгтэ багшанар, түрэлхид, һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадаа. Химиин, физикын, биологиин, ород хэлэнэй, математикын кабинедүүд тон лэ мүнөөнэй эрилтын ёһоор хэгдэһэн.

14-дэхи һургуулида 44 багша мянгаад һурагшадые һургана, хүмүүжүүлнэ. Тэдэнэй дунда РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багшанар О. М. Ведерникова, М. К. Каменецкая гэгшэд бии.

МНР-һээ, Ленинградһаа ерэһэн айлшад, республикымнай хүдөөгэй аймагуудай түлөөлэгшэд манай һургуулида айлшалаа юм.

В. АЛЕКСЕЕВ,
Улаан-Үдын 14-дэхи һургуулиин директор.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. 6-дахи классай һурагшад математикын хэшээл шагнажа һууна. 2. 6-дахи классай эрхим һурагша Шклярова Таня 3. Бэрхэ багшанарай нэгэн, математика заадаг З. Б. Жаркова.

ЖАРГАЛ ХҮСЭНЭБ

Би Мухар-Шэбэрэй аймагай Хүшуун-Үзүүрэй дунда һургуулида һурадагби. Манай һургуулиин директорээр Ширип Эрдынеевич Эрдынеев олон жэлдэ хүдэлһэн юм. Мүнөө жэлдэ пенсидэ гараа. Ширип Эрдынеевич Эрдынеев хадаа дүшэн зургаан жэлдэ һургуулида багшалһан байна. Дүшэн зургаан жэл соо хүдэлжэ, шабинартаа, нүхэдтөө, түрэлхидтэ хүндэтэй болоһон юм. Тиихэ зуураа Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багшын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Хэдэн олон үнэтэ бэлэгээр, грамотаар шагнагдаһан юм.

Ширип Эрдынеевые «Буряад үнэн» газетээр дамжуулан, шабинарайнь зүгһөө халуунаар амаршалха дуран хүрэнэ. Тиигээд ута наһа наһалжа, удаан жаргал эдлэжэ һуухыень хүсэнэб. Хододоо жаргалтай, хүнгэн ябахыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Долорес ОШОРОВА,
8-дахи классай һурагша.

„КОММУНАЛЬНИК“ № 12

Манай ороной предприятинууд, эмхи зургаанууд болон олон айлай ажаһуудаг гэр, байрануудта ханын газетэ гаргадаг заншал бии гээшэ. Тэрэ газетэдэ коллективэй ажал хүдэлмэри, амжалта тухай, эбтэй эетэй бүлэ, үхибүүдые хүмүүжүүлгэ тухай бэшэгдэнэ.

Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсэдэ оршодог олон айлай ажаһуудаг 25-дахи гэртэ «Коммунальник» гэжэ ханын газетэ гарадаг юм. Энэ жэлэй туршада 12 номер гараа. Һүүлшын номер илангаяа олоной анхарал татаа. Ямаршье ажалгүй, архинша, гэртээ салшаа гаргадаг Виктор Тугутов тухай бэшэгдэһэн байгаа. Энэ айл олон үхибүүдтэй юм. Гэр байрын комитет тэрэнние дуудажа шанга һануулга хэһэн юм.

— Нүхэрни архи уухаяашье, гэр бүлэдөө салшаха яашье болёо. Ханын газетэ ехэтэ туһалба,— гэжэ тэрэнэй һамган редколлегидэ баяр хүргэһэн юм.

Лев Санжиевич Данилов, Валентина Ивановна Куржумова, Антонина Ивановна Скрипак гэгшэд газетэ гаргаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Элдэб хулигаан аашануудые гаргадаг, архи уудаг, гэр бүлэдөө шууяа татадаг зонтой тэмсэхэ хэрэгтэ энэ газетэ ехэхэн үүргэ дүүргэнэ. Саг болзортоо байрынгаа түлөө мүнгэ түлэдэггүй, хамтын ажабайдалай гурим ёһо сахидаггүй хүнүүд «Коммунальник» газетын хуудаһануудаар шог ёгтотойгоор, хурсаар шүүмжэлээ.

Нэгэтэ 25-дахи гэрэй хэдэн эхэнэрнүүдэй хүүгэдээ наадхуулжа газаагаа һуутарнь, шал һогтуу Владимир Тяжковский тэдэнэртэ дүтэлэн ерээд, элдэб шэбшэг үгэнүүдээр хараажа, хашхаржа ороһон байгаа. 86 наһатай Цыгальницкий үбгэжөөлэй хорихолоор, тархинень тоншоод абаһан юм. Тэрэ үдэртөө «Коммунальник» газетэдэ бэшэгдэжэ, милициин таһагта дуулгагдаа һэн. Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо. В. Тяжковский «ногоонһоо доогуур, уһанһаа шэмээгүй» болоо.

Имэ газетэнүүдые олон айлай ажаһуудаг гэр байра бүхэндэ гаргажа байдаг болоо һаа, нийтын гурим сахиха хэрэгтэ нилээд ехэ туһа хүргэхэ байна.

Д. КОЛМАКОВ.
манай штатнабэшэ корр.

НИИТЫН ГУРИМ САХИГША

Архи уужа һогтошоод, найгаргажа ябаһан хүниие харахада ехэ аягүй, жэрхэмээр байдаг. Тиин ходол һогтуу ябадаг хүнүүд үшөөл дайралдадаг гээшэ. Имэшүүл тухай һанаата болодог хүнүүдэй нэгэн Мухар-Шэбэрэй аймагай милициин таһагай участково инспектор Александр Манибадараевич Бадмажапов болоно.

Тэрэнэй тушаал нийтын гурим сахиха зорилготой. Тиимэһээ хүн бүхэнние таниха, өөрыгөө табан хурган шэнгеэр мэдэхэ уялгатай болоно гээшэ. Шиидхэбэри гаргахадаа бодомжолхо, алдуу хэжэ, зэмэгүй хүниие гомдохоохо ёһогүй.

Бадмажаповай ажалда нютагайнь зон туһалдаг. Жэшээлхэдэ, тосхоной фельдшер Александр Варфоломеев Түгнын һургуулиин багша Виктор Иванович Самсонов гэгшэд тэрэнэй ажалда туһална. Александр хүбүүн тосхонойнгоо сельсоведэй хүдэлмэришэдтэй нягта холбоотойгоор хүдэлдэг.

Нийтын гурим сахиха ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандажа, оролдосотойгоор хүдэлһэнэйнгөө түлөө Александр Бадмажапов оло дахин мүнгэн шанда ба амаршалгануудта хүртэһэн байха. Тэрэ гай тодхорой тохёолдобол, үдэр, һүнишье илгаагүй зондоо туһалхаар бэлэн байдаг.

Нэгэтэ Александр зэбсэгтэй хоёр хулгайшадтай тулалдаһан юм. Тэдэнэр колхозой конторын кассада хулгайгаар орожо байгаа бшуу. Шанга шандааһатай, солбон хүбүүн тэдэниие барижа тушаагаа.

О. МЕРКУЛОВ.

Москвагай ипподром дээрэ Болгариин, Венгриин, ГДР, ПНР, СССР болон ЧССР-эй спортсменүүд автомашинаар урилдаба. Брест — Минск — Москва — Ленинград гэһэн маршрудаар үнгэргэгдэһэн энэ авторалли «Ородой үбэл» гэжэ нэрэшээ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: мүрысөөндэ хабаадагшад Л. Потапчик (СССР), И. Чубриков (Болгари), Г. Вювтель (ГДР) гэгшэд мүрысөөнэй һүүлээр.

ТАСС-ай фотохронико.

ҺОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Эрхүүгэй хүдөө ажахын институдай агнууриин факультет дүүргэжэ байһан Виктор Данцаранов өөрынгөө түрэл һургуулида ерэжэ һурагшадтай һонирхолтой уулзалгануудые үнгэргэбэ. Нютагайнгаа үзэсхэлэн гоё һайхан байгаали тухай тэрэ уран гоёор хөөрөө. Һурагшад тэрэнние ехэтэ һонирхон шагнаһан байха юм.

ОРЛИГОЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИДА

ҺУРАГШАДАЙ КОНЦЕРТ

«Коммунизм» колхозой малшадта наада, зүжэг 10 «а» классай һурагшад харуулба. Тэдэнтэй багша Г. Г. Базаров ябалсаа. Һурагшадай концертые малшад, механизаторнууд, хонишод һонирхон хараа.

БАЙГААЛИДА ДУРАТАЙГААР ХҮМҮҮЖЭНЭ

Һургуулида биологиин недели үнгэргэгдэбэ. Энэ неделиин туршада класс бүхэндэ байгаали хамгаалха тухай хөөрөөнүүд үнгэргэгдэбэ, ханын газетэнүүд гаргагдаба. Энэ хэмжээ ябуулга үнгэргэлгэдэ биологиин багшанар Е. А. Мункоева, А. Ш. Аюшеева, И. Л. Дугарова, С. Ж. Мангадаева болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадаба.

СҮЛӨӨТЭЙ САГАА ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Энэ асуудалда зорюулагдаһан ахамад классуудай һурагшадай семинар болоо. Сүлөөтэй сагаа яажа зүбөөр эмхидхэхэ, хэрэглэхэ тухай анкетэ тараагдаа юм. Завуч Д. Д. Мункопова, багша Е. А. Мункоева гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэ.

ПОЛИТИНФОРМАТОРНУУДАЙ КРУЖОК

Ахамад классуудаи һурагшадһаа бүридэһэн имэ кружок хүдэлжэ эхилбэ. Һурагшад эхин классуудта хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ юм. Кружогой хэшээлнүүдтэ тэдэнэр уласхоорондын асуудалнуудаар мэдээсэлнүүдые шагнажа, элдэб шэнэ һонинуудтай танилсана.

ЭДИРШҮҮЛЭЙ КИНОТЕАТР

Хүүгэдэй «Одон» кинотеатр хүдэлнэ. Тэндэ һуралсалай уран һайханай фильмүүд харуулагдана. Кинотеатрай дэргэдэ киномеханигуудай кружок хүдэлнэ. Багша В. Д. Осохеев энэ кружогые хүтэлбэрилнэ.

В. ГАЛСАНОВ.
хүдөө бэшэгшэ.

Аха.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ООН: ҺАЙН ДҮНГҮҮД

ООН-ой Генеральна Ассамблейн гурбан һара соо үргэлжэлһэн XXVIII сесси декабриин 18-да Нью-Йоркдо хүдэлмэрэе дүүргээ. Вьетнамдахи дайн байлдаае болюулга, бүхы Европын зүблөөнэй амжалтатайгаар хүдэлмэрэе эхилэлгэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй США, ФРГ, Франци, Инди аяншалга, хэдэ хэдэн договорнууд болон хэлсээнүүдые баталалга, тэрэ тоодо ядерна дай зайсуулха тухай совет-американ хэлсээ баталалга гэхэ мэтэ уласхоорондын шухала үйлэ хэрэгүүд нёдондоной болон мүнөөнэй сессинүүдэй хоорондохи үе соо гол һуури эзэлһэн байна. Эдэ бүхы үйлэ хэрэгүүд түгшүүрилтэ байдал улам һуларуулгын шэглэлэй эли тодо гэршэ, эбэй ёһоор зэргэ оршохо гол ёлонууд дээрэ уласхоорондын харилсаануудые шэнэдхэн байгуулгын, нийтын ондо ондоо байгуулалтатай гүрэнүүдэй харилсаа холбоо байгуулгын гэршэ мүн болоно. Имэ шэнэдхэн хубилалтада Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци шухала үүргэ дүүргэхэ зорилготой юм.

ООН-ой олонхи гэшүүн-оронууд дэлхэй дээрэ боложо байгаа һайн хубилалтануудые амаршална, түгшүүрилтэ байдал һуларуулһан ушарые батадхаха, мүн тэрэниие бүмбэрсэг дэлхэйн бүхы районуудта дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдоно гээд Генеральна Ассамблейн хүдэлмэрээ дүүргэһэн сессиин дүнгүүд батадхан харуулба. Ушар имэһээ сессидэ хабаадагшадай анхарал эб найрамдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ сэхэ хабаатай гол шухала асуудалнуудта хандуулагдаһан байгаа. Тиигэжэ эдэ асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан Советскэ Союзай гаргаһан үүсхэлнүүд сесси дээрэ ехээр зүбшөөн хэлсэгдээ бшуу.

«ООН-ой Аюулгүйн Соведэй саг үргэлжын гэшүүд-гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдые 10 процентээр хороожо, алмагдаһан мүнгэ зөөриин зарим хубиие хүгжэжэ байгаа оронуудта туһаламжа болгон хэрэглэхэ тухай» совет дурадхалай түлөө 83 орон дуугаа үгөө, харин хоёрхон делегаци — Хитадай ба Албаниин делегацинууд буруушаажа дуугаа үгөө һэн. Манай ороной оруулһан бусад шухала үүсхэлнүүдые сессидэ хабаадагшад үргэнөөр дэмжээ бэлэй.

Энэ сессиин үшөө нэгэ онсо шэнжэнь юуб гэхэдэ, социалис болон Афро-Азиин оронуудай улам бэхижэжэ байгаа харилсаа холбоое эли тодоор гэршэлэн харуулаа.

Гэхэтэй хамта, энэ сесси Пекинэй түлөөлэгшэдэй таагүй муухай үүргые элирхэйлэн харуулаа. Эдэ түлөөлэгшэд эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ гэһэн тодорхой хэмжээнүүдые баталан абаха гэхэдэ, һаад татахые һэдэһэн байха юм.

Генеральна Ассамблейн XXVIII сесси хадаа түгшүүрилтэ байдал һуларуулха хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа, энэнь тус сессиин гол үрэ дүнгынь мүн болоно.

„БАГА ЕВРОПОДОХИ“ ЗҮРИЛДӨӨНҮҮД

Нийтэ дэлгүүртэ хабаададаг Баруун Европын юһэн оронуудай хүтэлбэрилэгшэд дээрэ дээрэһээнь хоёр уулзалга үнгэргөө: декабриин 14-дэ ба 15-да гүрэнүүд болон правительствануудые толгойлогшонор Копенгагенда зүблөөнүүдые хээ, харин декабриин 17—18-да гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд Брюссельдэ хэлсээнүүдые үнгэргөө.

Даниин ниислэл хотодо болоһон зүблөөндэ хабаадагшад «Европын шэг шарай» гэжэ нэрэтэй деклараци баталан абаа. Энэ деклараци соогоо тэдэнэр бүхы һалбаринуудай талаар бата нэгэдэлтэй, харилсаа холбоотой байха эрмэлзэлтэй байһан тухайгаа омог баяртайгаар мэдүүлээ. Юһэн эдэ гүрэнүүдэй экономическа бүлэглэл дээрэ үшөө сэрэгэй-политическэ эмхи байгуулха тухай асуудал энэ деклараци соо табигдаагүй. Экономикын талаар юһэн ороной эрхилдэг ябуулгануудые зохилдуулан тааралдуулха тухай Копенгагенда ехэ хөөрэлдөөн болоо. Саарһан дээрээ эдэ хөөрэлдөөнүүдынь тордиһогүй һайн байба.

Гэбэшье энэ декларацине Баруун Европын оронуудай хэблэлэй олохон органууд урма бирагүйгөөр угтаба. Бата нэгэдэл тухай хэлэгдэһэн шаг шууяатай үгэнүүд хадаа капиталис гүрэнүүдэй энэ бүлэглэлдэ бии байгаа гүнзэгы ехэ зүрилдөөнүүдые сарааруулха үүргэтэй юм гэжэ эдэ органууд онсолон тэмдэглэнэ.

Брюссельдэшье болоһон уулзалга энэ баримтые эли тодоор элирхэйлэн харуулаа. Бельгиин ниислэл хотодо болоһон хэлсээнүүдэй түгэсхэлэй үеые тайлбарилхадаа, «Европын политикын хүсэдөөр бурууталга» гэжэ Францийн «Фигаро» газетэ урмагүйгөөр тэмдэглэнэ. «Гүрэнүүдые толгойлогшонорой Копенгагенда болоһон зүблөөнэй дүнгүүд ута наһагүй байба», — гэжэ Парижай «Орор» гэжэ үшөө нэгэ газетэ бэшэнэ. Үнэхөөрөөшье Копенгагенда бэе бэеэ бардамаар магтальсаһан юһэн ороной түлөөлэгшэд Брюссельдэ ерээд хахасаха дээрээ үдэеэ хаб-яб гэтэр хааха баатай болоо һэн.

Тобшохоноор хэлэхэдэ, бата нэгэдэл тухай декларациин Копенгагенда абтаашье һаань, «Бага Европые» экономическашье, политическэшье зүрилдөөнүүд удара-таһара татаһаар зандаа.

БИРМЭДЭ БОЛОҺОН БҮГЭДЭ АРАДАЙ АСУУЛТА

Өөрынгөө бэеэ даанхай байдалтай болоһоор 25 жэлэй ойе энэ жэлдэ тэмдэглэһэн Бирмэ хадаа мүнөө гайхамшагта үдэрнүүдтэ ажаһууна. Шэнэ конституциин проект тушаа бүгэдэ арадай асуулта орон доторнь боложо байна. Энэ проект Бирмын социалис программа (ПБСП) гэжэ зонхилхы партиин энэ оной октябрьда болоһон хоёрдохи съезд дээрэ баталагдаа һэн. Бирмын арад зоной социальна ба экономическа һалбаринуудта туйлаһан амжалтануудые энэ конституци батадхан харуулха юм. Энэ конституци революционно-демократическа шэнэдхэн хубилалтануудые түргэдхэхэдэ туһа хүргэхэ, тэрэнэй проект соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, дарлалтын ба национальна мүлжэлгын али бүхы түхэл маягһаа сүлөөлэгдэһэн «социалис демократическа гүрэниие» байгуулха хэрэгтэ туһа хүргэхэ юм.

1962 оной мартда генерал Не Винэй толгойлһон революционно соведэй засаг түрэдөө орохотой хамта Бирмэдэ буржуазна хуушан конституци болюулагдаһан байгаа. Тиихэдэ генерал Не Вин орон дотороо түрүү үзэлэй хубилалтануудые бэелүүлжэ эхилээ һэн. Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдэй турша соо промышленностьда, финансда, гадаадын худалдаа наймаанда гүрэнэй сектор шухалын шухала һууринуудые эзэлээ юм. Энэ хадаа Бирмын экономическа талаараа бүри бэеэ даанхай болоходонь һайнаар нүлөөлөө бшуу.

Хүдөө ажахыдашье нилээд ехэ хубилалтанууд болоо. Таряашад хадаа помещигүүд болон ростовщигуудай хэдэн зуун жэлэй дарлалтаһаа сүлөөлэгдөө. Кооперативна хүдэлөөн үргэн ехээр хүгжөөгдөө. Гүрэнэй-кооперативна секторэй хубида орон доторхи худалдаа наймаанай эрьесын гурбанай хоёр хубиһаа ехэнхинь хүртэнэ. Гэгээрэлэй гуримые демократическа шэнжэтэй болгоһоной эсэстэ үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха талаар бага бэшэ амжалтанууд туйлагдаа. 1962 онһоо хойшо юрэнхы һуралсалай һургуулинуудай һурагшадай тоо хоёр дахин олошороо. Гүрэниие хүтэлхэ хэрэгтэ олониитэ ажалшадай үүргэ ехэ болоо. Энэ хэрэгтэ таряашадай болон хүдэлмэришэдэй арадай соведүүдые — нютагай захиргаанай органуудые байгуулһан ушар һайнаар нүлөөлөө.

Орон дотор үнгэргэгдэжэ байгаа асуултын урда тээ дотоодын хархис этэгээдүүд, элдэб эсын националис хүсэнүүд эдэбхижээ һэн. Гэбэшье арад зондо эсэргүү хүсэнүүдэй һэдэлгэнүүдтэ ажалшад эрид шууд харюу үгэнэ.

Декабриин 31-дэ дүүргэхээ байгаа энэ асуулта амжалтатайгаар үнгэрнэ. Һанамжаяа мэдүүлхэ эрхэтэй Бирмэнскэ союзай 14 миллион үлүүтэй хүнүүдэй 9 миллиониинь түрүүшын үдэрнүүдэй турша соо тэрээндэ хабаадалсаад байна. Тэдэнэй олонхинь шэнэ конституциие баталан абахын түлөө һанамжаяа мэдүүлээ юм.

В. СЕРОВ, В. ГОНЧАРОВ,
А. БИРЮКОВ.
(ТАСС).

хилын саанаһаа

ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

ТОКИО

СОВЕТ-ЯПОН ПРОФСОЮЗУУДАЙ ХАРИЛСААН

ТАСС

Совет-япон профсоюзуудай саг үргэлжын комиссиин наймадахи заседани эндэ эхилбэ. Совет делегациие — ВЦСПС-эй секретарь В. И. Прохоров, япон делегациие — Японой профсоюзуудай генсоведэй (СОХИО) түрүүлэгшэ М. Итикава, бэеэ даанан профсоюзуудай харилсаа холбооной соведэй (Тюрицу рорэн) түрүүлэгшэ С. Киинота толгойлно. Хоёр ороной профсоюзуудай хоорондохи харилсаанай дүнгүүдые заседани дээрэ согсолоод, ерэхэ жэлдэ совет-япон профсоюзуудай харилсаа хүгжөөхэ түсэб зүбшэлхэ байна.

Совет-япон профсоюзуудай хамтын комиссиин заседанинууд 1966 онһоо хойшо Москвада, Токиодо жэл бүри ээлжээгээр үнгэргэгдэдэг юм.

СОФИ

Болгариин профсоюзуудай пленум

ТАСС

Болгариин профсоюзуудай Центральна Соведэй пленум Болгариин ниислэл хотодо хүдэлмэрээ дүүргэбэ. Байгша оной октябрь һарада Варна хотодо болоһон Профсоюзуудай бүхэдэлхэйн конгресс тухай БПС-эй ЦС-эй секретарь Г. Борговой хэһэн информационно мэдээсэлые пленумдэ хабаадагшад шагнаһан байна. Эмхидхэлэй хэдэ хэдэн асуудалнууд мүн лэ хаража үзэгдөө.

ОТТАВА

Канадын Компартиин ЦК-гай пленум

ТАСС

Канадын Коммунис партиин Центральна Комитедэй пленум Торонто хотодо боложо, партиин зорилгонуудые зүбшэлжэ ойрын ерээдүйдэ тэрэнэй бэелүүлхэ ажал ябуулгын түсэб хараалһан байна.

Партиин генеральна секретарь У. Каштан «Хүдэлмэришэн ангиин ба демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэлдэ коммунис парти» гэһэн гаршагтай документ ЦК-гай пленумдэ табиба. Энээн дотор мүнөөнэй оршон байдалда шэнжэлэл хэгдэнэ, ороной хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай ашатуһын түлөө Канадын коммунистнуудай тэмсэлэй программа тодорхойлогдоно. 1974 оной апрель һарада зарлагдаха Коммунис партиин XXII съезд болотор энэ документ партийна бүхы эмхинүүдтэ үргэнөөр зүбшэлэгдэхэ байна.

ПАРИЖ

Ж. Помпидугай үгэ

ТАСС

Бэрхэшээлтэйхэн жэлэй богоһо дээрэ ерээд байнабди гэжэ Франциин президент Ж. Помпиду телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Үнэхөөрөөшье, бэрхэшээл түбэгтэй үдэрнүүд бидэнэй үмэнэ оршоно, гэбэшье эдэ үдэрнүүдые дабажа гараха ёһотойбди гэжэ французуудта хэлэхэ гээшэ минии уялга болоно гээд тэрэ нэмээ.

Элшэ хүсэнэй дуталдажа байһан тухай асуудалда тогтон хэлэхэдээ, энээниие дабажа гарахын тула правительство горитой хэмжээнүүдые абахаар бэлдэжэ байна гээд Ж. Помпиду мэдээсээ. Бензин, электрын элшэ хүсэ ба түлишэеэ алмахыень тэрэ французуудые уряалба.

Орон дотор юумэнэй үнэ сэн хүндэржэ байна. Тиихэ хүдэлмэригүйшүүлэй тоо ургахадаа магадгүй гэжэ һанаата боложо байһан тухайдаа президент мэдүүлээ.

ЛОНДОН

Э. ХИДЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Великобританиин, Советскэ Союзай хоорондохи харилсаанай үргэдэһыень һайшаажа байһанаа Англиин премьер-министр Э. Хит мэдүүлээ. Общинануудай паладада парламентын гэшүүдэй асуудалнуудта харюусахадаа, 1974 ондо Великобританида хани ёһоной албанай хэрэгээр ерыт гэһэн уряалыемнай СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хүндэтэйгөөр хүлеэн абаһан байна гэжэ Э. Хит сэдьхэлээ ханангяар мэдүүлбэ. Совет правительствын уряалаар 1974 Советскэ Союзда ошожо ерэхые оролдохоб гэжэ Э. Хит хэлэһэн байна.

РИМ

Италиин ажалшадай тэмсэл

ТАСС

Италиин химическэ промышленностиин 600 мянган ажалшад урда средада тэмсэлэй нийтэ национальна үдэр үнгэргөө. Профсоюзай эмхинүүдэй уряалаар «Монтэдисон», «Сниа», «Солвэй» болон ороной бусад ехэ ехэ компанинуудай фабрика, заводуудай хүдэлмэришэд, алба хаагшад ажалдаа гараагүй. Салин хүлһыень дээшэлүүлхэ, ажаллаха арга боломжыень һайжаруулха ба орон дотор социальна, экономическа реформо хэхые хараалһан ажалай шэнэ хэлсээ баталха эрилтэ предприятинуудай эзэдэй үмэнэ табиһан байгаа.

Химическэ промышленностьда хүдэлдэг ажалшадай демонстраци Милан хотодо болобо. Ороной бүхы булан тохойнуудһаа эндэ ерэһэн 40 мянга шахуу хүн тэрээндэ хабаадаа.

ЛОНДОН

БСЭ Англида хэблэгдэбэ

ТАСС

Британиин олтирогуудта Совет Ехэ Энциклопедиин хэблэгдэн гараһан ушар Англиин соёлой ажабайдалда, англи-совет харилсаанда хабаатай гайхамшаг хэрэг болоно гэжэ Лондоной хэблэл бэшэнэ. Англи хэлэн дээрэ оршуулагдажа, гурбадахяа хэблэгдэһэн БСЭ-гэй нэгэдэхи том декабрь һарын һүүл багта ороной номой магазинуудаар худалдаанда гараха юм. Нютагай мэргэжэлтэдэй һанамжын ёһоор, «Британника» гэжэ суута энциклопедиһээ дутуугүй энэ томтой англиинхид түрүүшынхеэ танилсаха аргатай болобо.

ПАРИЖ

Сель-Сен-Клудахи зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүд таһалдуулагдаба

ТАСС

Париж шадарай Сель-Сен-Клуда Урда Вьетнамай хоёр талын хоорондо боложо байһан зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүд дахин таһалдуулагдаба.

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительство тушаа сайгон делегат хардалга мүрдэлгэнүүдые хэһэн байна гэжэ РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин толгойлогшо Динь Ба Тхи сайгон захиргаанай харата ябуулгые эрид буруушааба. Зүбшэлэлгын уулзалгада тойбо татахые сайгон захиргаанай делегаци оролдоно гээд тэрэ мэдүүлээ.

ДЕЛИ

ЗҮБ ХАРАА ШЭГЛЭЛЭЭР

ТАСС

Эб найрамдалай ба уласхоорондын шахардуу байдал һулаарулхын түлөө Советскэ Союзай залан сэхэ тэмсэл, Ази, Африкын хүгжэжэ байгаа оронуудай ашатуһа сахин хамгаалга, национальна байгуулалтаяа шэнэдхэн хубилгаха талаар эдэнэй бэелүүлжэ байгаа түсэбүүдые дэмжэлгэ — эдэ бүгэдэ Азиин арадуудай, эдэнэй дунда энэдхэг арадай агууехэ совет арадые хүндэлжэ байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

Индиин Национальна конгресс гэдэг хүтэлбэрилхы партиин депутадууд Н. Ч. Госвами, К. Менон, К. П. Унникришнан болон бусад үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хани ёһоной албанай хэрэгээр Индидэ ерээд бусаһанһаань хойшо Советскэ Союзай нэрэ хүндэ улам дээшэлээ гэбэд.

«Парламент дээрэ үгэ хэлэһэн хүн бүхэн Индиин правительствын гадаадын политическэ ажал ябуулгада үндэр сэгнэлтэ үгэхэдөө, Советскэ Союзтай хани барисаагаа, харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ хараа шэглэл баримталһаниинь зүб гэжэ онсолон тэмдэглэһэн байна» гэжэ «Пэтриот» газетэ бэшэнэ.

ЖЕНЕВЭ

К. ВАЛЬДХАЙМАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые эбэй ёһоор гуримшуулха зорилготой энэ конференци Дүтын Зүүн зүгтэхи асуудалые шиидхэхэ шухала хуралдаан болоно. Имэ арга боломжо туйлагдаха байха гэжэ зүрхэ сэдьхэлһээ найданаб гээд ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ мэдүүлээ.

Хөөрэлдөөнүүд удаан сагай турша соо үргэлжэлхэ байха гэжэ К. Вальдхайм саашадаа хэлэбэ.

Конференци хэдэн шатаар үнгэрхэ гээд багсаамжалжа байһанаа К. Вальдхайм мэдүүлээ.

ООН-ой Генеральна секретариин түрүүлэлгэ доро гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар түрүүшынь шата үнгэрхэ байна. Хэрбээ конференцидэ хабаадагшадай хүсөөд байгаа һаань, удаань тэрэнэй хүдэлмэри тусхай бүлэгүүдтэ гү, али комиссинуудта үнгэржэ, сэрэгүүдээ гаргаха тухай асуудал зүбшэлхэ байна. Удаадахи шатань январь һарада эхилхэ аргатай. Тэндэ пленарна заседанинууд һэргээгдэхэ.

Саашадаа конференциин хүдэлмэридэ Сири хабаадажа болохо гэжэ К. Вальдхайм мэдүүлбэ. Женевэдэхи хөөрэлдөөнүүдһээ Сириин правительствын хараа шэглэл дулдыдаха байха гээд тэрэ нэмээ.

ЖЕНЕВЭ

Эблэрэлгын конференци хүдэлмэрилһөөр

ТАСС

Дүтын Зүүн зүгтэхи асуудалые эбэй ёһоор шиидхэхэ зорилготой конференци Женевэдэ Нацинуудай ордон соо нээгдэһэн байгаа.

Дүтын Зүүн зүгтэхи асуудалые зүб мүрөөрнь, эбэй ёһоор шиидхэхэ асуудалнуудые зүбшэлхын тула тус конференци зарлагдаа. СССР-эй правительствын түлөөлэгшэ — гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, США-гай правительствын түлөөлэгшэ — гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер, Египедэй правительствын түлөөлэгшэ — гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Фахми, Иорданиһаа — уласхоорондын асуудалнуудаар королиин тусхай советник Ар-Рифаи, Израильһаа — гадаадын хэрэгүүдэй министр Р. Эбан, мүн ООН-ой Генеральна секретарь К. Вальдхайм конференциин хүдэлмэридэ хабаадана.

Бельгидэ автомашинануудай түлишэ хомордонхой. Нефть үйлэдбэрилдэг заводуудай хүдэлмэри бага болоно. Автомашинануудые түлишөөр хангадаг станцнуудай хүдэлмэриин саг мүн лэ хороогдоо. Ороной хото городуудта, мүн хүдөө нютагуудта үйлсэ, харгынуудта автомобильнуудай ябаса үсөөрүүлэгдэнхэй. Городуудта амаралтын үдэрнүүдтэ автомобиляар ябалга хориглонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Брюссель хотын үйлсэдэ велосипедүүд үдэр ерэхэ бүри олошорно.

ТАСС-ай фотохронико.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанд[а] «Уран һайханай хүмү[үжүүлгын] гуламта» — түр[үү] бэшэг. «Нөөсэнүүдээ бүри[...] хэн...» — Е. Ивановой ст[атья]. Орон доторхи һон[ин]нууд.

Хоёрдохи хуудаһанда «Бүтээһэнээ шүүмжэл[эн] үзэхэ» — Н. Беспаловай статья. Сошордомо дохё[...]. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаһанда «Хүн бүхэнэй һурахын т[ү]лөө» — О. Дармаевагай статья. Хилын саанаһа[а]. Уласхоорондын шэнжэлэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда Элдэб һонин. Спорт.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «ССР Союзай алтан ой» — документальна фильм. 19.05 — Телевизионно һонин. 19.25 — Үхибүүдтэ — «Бүгэдые [...]дэхэм» гэһэн киножурнал ба «Снеговые башмачки» гэжэ мультфильм харуулагдаха 19.55 — «Партийн ажабайдал» — телевизионно журнал. 20.25 — «Д[...]лэтэ жэлнүүдэй дуунууд» гэһэн мультфильм ехэшүүлдэ харуулагдаха. 20.45 — «Хүдөө ажахы тухай мэдэхэ университет». 21.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар). 21.45 — Телевизионно соносхол.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

«БУРЯАД ҮНЭН» 1973 оной декабриин 25. 4-дэхи хуудаһан Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02557. Заказ № 0044